

35 SENTI

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933. A.

G
MOM
BER
G

№

10

Kevad.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

ROMAAN Nr. 10

SISU:

Aleksey Dolgoshev: Suviselt rännakult.

Inglise romaan: Martin Diabo.

Multatuli: Merehaigus.

P. Grünfeldt: Varakevad.

Frantisek Langer: Hertsoгинna ja härra Yonng.

Jenö Andrei: Kaardimäng.

O. Grosschmidt: Seal lehvib püha vaim.

Jacques Constant: Nr. 13.

P. G. Wodehouse: Bill & Billie.

Palle Rosenkrantz: Üllatus.

C. Beier: Naissekretär.

Aja Berg: Meeletu mees.

Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t) Kr. 6.—

9 " (18 ") " 4.50

6 " (12 ") " 3.25

3 " (6 ") " 1.75

2 " (4 ") " 1.25

1 " (2 ") " —.70

Üksiknumber " —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t) Kr. 8.—

6 " (12 ") " 4.25

3 " (6 ") " 2.25

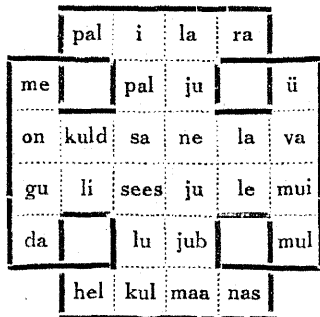
„ROMAAN'I“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,

telefon 437-18.

Mõistatus Nr. 10 (268).

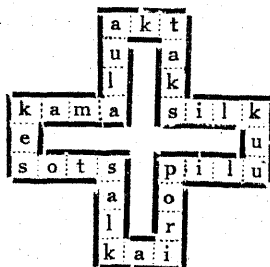
Seadnud Em. Gutmann

Missugune K. E. Sõõdi luuletise algus on siin peidus? Lahendada ratsamehekõnnaku abil.

Lahendus ilmub Romaan nr. 12 (270).

Ristsõnademõistatuse lahendus Nr. 8 (266.)

Rottmaat

Nr. 10 (268)

Mai 1933

XII. aastakäik

Suviselt rännakult.

Pühendan **Arnold Liiv'ile**, luuletajale, inimesele. **Aleksey Dolgošev.**

Päike on juba kaunis madalal, kui sammun üles märke.

See on kõrge maa, mägine, künklik, metsatukkadega kinkudel, lai ja luuleline nagu raamatu lehekülj. Päike paistab sellele maale kui kuldne vana ratas, mille kodarad jooksevad alla, tuhmuvad pilvedes, et siis jälle särada vana kulla läikes ja puudutada mullapinda kuski eemal siniste metsade taga, mis kui õrnad unistusloovid katavad silmapiiri. Kätesaamatud kaugused, õnnistatud kaugused! Kui silmitsed neid kustki kõrgemalt mäenõlvalt, seistes mõne vana üksiku männi all, tulevad hinge aimused millestki, lootused millestki, mis asub sääl kauguses, mis tingimata sääl peidetud, imelik, võõras ning õnnestav. Nagu mõned iseäralised ehitused, iseäralised muinasjutulised hooned peaksid sääl kuski olema peidetud ja neis asuma iseäralised, õnnelikud inimesed, kes kõnnivad kui Böcklini maalide kujud ebamaise elu luuleseid radu. See on kauguste luule.

Ning üksikud puud teede ääres! Mõni vana mänd, mõni okasrikas kask. Neid silmad juba kaugelt. Nad seisavad nõlvakuil, tuultes, kui vanad muistsed hiiglased, kes teede äärde igaveseks seisma jäänud. Läbi kaugusudude kutsuvad nad. Ning minnes kollakat teed liginud neile ikka ja ikka rohkem, kaotad nad kord silmast, näed jälle, kuni seisadki nende all. Mändide oksad on siin lagedal tugevaks kasvanud kui hiiglasuured käsivarred, kaske juured tungivad maasse võimsatena soontena. Nii seisavad nad. Meeleolurikkad maanteede luule tunnistajad, teekäija igivanad sõbrad. Istun nende alla, võtan mütsi pääst, — õnnistage mind, vanad puud! Jutustage mulle midagi oma kohinaga, mis

siin, mägedel, on lakkamatu, nagu ookeani mühin.

Päikeseratas aga veereb ja veereb. Varjud pikenevad kui hiiglased. Külad, talud sulavad maastikuga ühte ses kuldses mahedas õhtuvalguses. Siit-säält kostab hääli üle suure vägeva maastiku: mõni laul, mõne koera haukumine, mõne lehma ammumine. Ja vankreid veereb minust mööda või tuleb mulle vastu, kuna tolm kerkib sellest ja püsib õhus kui kuldne võrk.

Orus sööb must lehm kraavi kaldal ja väike laps istub ta juures, lõõg pisikeses pihus. Lapsel on punasekirjaline kleidike seljas ja sellele on aetud suure meesterahva vana kuub. Lapse sinised arad silmad silmitsivad mind kartlikult ja ta heledad, peaaegu valged juuksed libisevad tuuleõhus. Rätik on tal õlgadele langenud, ta jalad on päevitanud ja punased kui suured porgandid.

„Tere, pisu“, ütles talle., Kas sul külm ei ole?”

„Ei ole,“ ütles ta vaevaltkuuldavalt.

Otsin taskust vähe schokolaadi ja ulatan talle.

Ta võtab selle kahtlevalt ja jätab ta oma pihku, nagu ei julgeks ta süüa.

„Söö“, ütlen talle. „Ta sulab muidu sinu pihus ära.“

„Ei, ma viin koju“, ütleb ta. — „Kellele?“ — „Emale.“ — „Kas kodus on veel kedagi pääle ema?“ — „Ei ole.“ — „See on teie lehm?“ — „Jah.“ — „Ning sina oled karjane?“ — „Ema läks koju lehmale jooki tegema. Ta tuleb mulle järele, kui päike looja läheb.“ — „Nii, nii“, kiidan. „Tubli. Ja kas sul isa ei ole?“ — „Ei ole.“ — „Kuhu ta jäi?“ — „Ära suri.“ — „Kas sa teda kunagi oled näinud?“ — „Ei

ole.“ — „Kas teil on suur tare?“ — „Jah. Meil on kaks tare.“ — „Kes need ehitas?“ „Veli.“ — „Mis on velle nimi?“ — „Härbat.“ — „Ahah, vaat kui tore nimi. Kui vana veli on?“ — „Ei tea.“ — „Kas veli kodus ei ole.“ — „Ei ole.“ — „Kus ta on?“ — „Tööl.“ — „Mis tööd ta teeb?“ — „Maju ehitab.“ — „Nii, nii. Ja mis sinu nimi on?“ — „Leida,“ ütles tüdruk häbenedes, vaevalkuuldavalt. — „Ai kui ilus nimi! Ja mis on sinu ema nimi?“ — Tütarlaps mõtleb tükk aega ja ütleb siis: „Ei tea.“ — Mina naeran. — „Kas sa koolis pole veel käinud?“ küsin. — „Ei ole.“ — „Kas tähti tunnend?“ — „Tunnen.“ — Nii jutleme meie.

Päike on juba vajunud üsna taevaservale. Ta on nüüd punane kui suur süsi. Puud ja metsad on mustad, Langeb kaste ja maantee tolm lõhnab meeldivalt, magu-sasti.

Metsatuka tagant peenart mööda tuleb naisterahvas, valge rätik pääs.

Meie juurde jõudes silmitseb ta mind teravalt. Laps sirutab talle schokolaadi ja ütleb: — „Säh, ema.“ — Ema ütleb: — „Kes selle andis?“

Laps näitab minule ju ütleb häbelikult: „Taa . . .“

„Kas sa tänasid kah?“

Laps on tükk aega vait, siis ütleb sosal: „Ei tänanud.“

„Siis täna külaonut.“

Laps jääb häbelikult seisma, pöörab siis pää ema põlle sisse ja turtsab sinna.

„Ai, ai, ai,“ ütleb ema. „Küll sa oled rumal laps. Mis külaonu sinust arvama peab? Noh, täna ometi, täna!“

Aga laps hikitab ja tiirutab jalgadega, pää ema põlle sees, ning mitte tänada ei julge.

„Ei ole vaja,“ ütlen ma.

„Häbelik väga,“ vabandab ema ja naeratab. „Muidu küll väga sõnakuulelik ja hääl laps.“ Ning ta silkitab lapse valget pääd.

„Kas kaugel siit elate?“ küsin.

„Ei. Siinsamas metsatuka taga. Poeg

ehitas sinna maja. Mees juba ammu mul surnud.“

„Kas maad ka on?“

„Ei ole. See niisama talu karjamaa nukake. Natuke ainult kapsa- ja kartulimaad. Peab kuidagi läbi ajama.“

„Nii, nii. Vahest saaks teie poole ööseks?“ Naine kohkub. See tuli talle täiesti ootamata.

„Ööseks . . .“ kogeleb ta. „Kas teil siis siinpool kedagi tuttavat ei ole?“

„Ei ole.“

„Kust kaugelt tulete?“

„Vaksalist. Pean minema Saaremõisa, teate. Hobune pidi vastas olema, aga ei olnud. Ja nüüd ei jõua ööseks pärale.“

„Jah, jah,“ mõtleb naine. „Saaremõisas on tükk maad. Ennegi kiriku juures oleks teil parem olnud.“

„Ei tahtnud sinna jääda, oli veel varajane, mõtlesin, et jõuan pärale.“

„Niipidi küll,“ arvab naine. „Ennegi meil ei ole mingitki peenemat voodit. Vast proovite mõnes talus. Sääal ikka lähedam. Meil popsivärk. Must kõik väga.“

Mõtlen, et tal on ehk õigus, ja arvestan juba edasiminekuks, kui ta ütleb:

„Ennegi, kui te tahate, siis võiksite aidas magada. Sääal on puhtam ja õhk ka lahedam.“

„Ah, teil on ait kah?“

„On üks väikene“, vastab naisterahvas, „on poja voodi. Ta käib pühapäeviti kodus ja magab sääal. Ma panen puhtad linad. Siis võiksite ära küll magada, kui tahate. Ega te nüüd mõni kahtlane inimene ole, näha kohe.“

Naisterahvas on veel noorepoolse näoga. Ta ei või olla palju üle neljakümne. Ta silmad on uurivad, kuid mitte kahtlustavad. Ta usaldab maailma. Seljas on tal puhas linane kleit, jalad paljad. Ta võtab lehma löja oma kätte ja astub peenart mööda ees. Lehm järgib talle taarval raskel kõnnakul. Lehna järele astub pisike Leida, siis mina.

. . . Päike on juba kadunud. Metsatukad on mustad kui süed, põllud pruunikalt tuhmid. Peenral lõhnavad kesalilled..

1933 a.

Martin Diabo

Romaan Inglise keelest.

10

„Cipriano on tagasi tulnud ja Ralf on tema juures,“ teretas ta tasa. „Neil on kahtlemata hirmsad mõtted, -- minu tunne ütleb mulle seda. Me peame siit viibimata lahkuma!“

„Pögenema?“ küsis Bevis sumbutatud häälega.

„Jah. See on meie viimane võimalus.“

Glen viivitas.

„Meie oleme ümbritsetud relvastatud vaenlastest . . .“

„Parem hukkun dshunglis kui siin hirmsat otsa ootan,“ ütles Jennifer kärevalt.

Bevis pani käe Jenniferi käevarrele.

„Hea küll. Me poeme läbi selle palmilehehüti seina augu, aga, Jennifer, kas tahate seda tõesti teha? Kas teate, millised hädaohud teid ootavad?“

„On olemas vaid kolm võimalust: kas surra oma revolvi kuuli läbi või surra meie vaenlaste kuuli läbi või aga elusalt pääseda,“ vastas neiu.

Vastuse asemel ütles Bevis sõpradele tasa:

„Platsi, Paul! Ettevaatlikult lehed eest ära ja siis august läbi . . .“

Glen kuulis sõna. Ta tungis leheseinast kergesti läbi ja seisis ühes sõpradega mõni hetk hiljem pa'ava troopikapäeva heleda päikese käes.

Nende silmade ees levis mõne sammu kaugusel dshungel. Kui neil õnnestus sinna jõuda . . .

Siis kajatas tasane naer. Cipriano seisis hüti varjus ja oli mõne kaaslaste seltsis kõik näinud.

„Olen rõõmus, et teid kõik ühemeelselt koos näen,“ ütles ta tigidalt. „See on teie poolt, härrad, väga ilus, et mulle mu pruudi esitate. See on nähtavasti Euroopa viis. Ma tervitan sind, mu hurmav tuvike!“

Oimetus vihas seisis kolm põgenejat oma piinaja ees ja vaatasid dagode püssidele.

„Näen juba, et pean teid eraldama ja teile kindlama korteri muretsema,“ ütles Cipriano. „Jutt on vaid mõnest tunnist, siis läheme lähemasse linna ja laseme oma abielu mõnel notaril kirjalikult kinnitada.“

„Sellised naljad osutavad viletsale maitsele, sennor,“ hüüdis Bevis.

„Naljad?“ kordas Cipriano naerdes. „Kas arvate siis seda naljaks, kui ma ühele daamile lasen au osaks saada oma nime kanda?“

„See oleks kultuuriline häbi!“

„Oh ei!“ tõrjus Cipriano pehmesti. „Ma armastan sennoritat tõesti ja kavatsen sellepärast temaga ahielluda.“

„Aga mina ei tunnista teid oma meheks!“ karjatas Jennifer piinatult.

Cipriano kehtitas viisaka kahetsusega õlgu.

„Paraku on kõik juba korraldatud.“

„Mis see tähendab?“ hüüdis Jennifer kortsus kulmul.

„Nagu vististi teate, sennorita, on abielu siin maal üliväga tõsine ja auväärne asi, mis peigmehe ja pruudi omaste vahel . . .“

„Keegi ei või mind käsutada,“ katkestas Jennifer selle püha näoga mehe jutu.

„Eksite! Teie ainsa meessoost omaksena on teie poolvennal kui teie hooldajal mitte ükski õigus, vaid ka kohus teie ja teile vääriva mehe vahel abielu lepingut sõlmida.“

„Ja selleks on Ralf enda alandanud?“ hüüdis Jennifer kriitvalgena.

„Küsi temalt ise. Ma toon ta siia.“

„Ei, ei, ei!“ hüüdis Jennifer võikusega. Ta silmad täitusid pisarast. Kiirelt kobas ta oma põue, kus seisis ta revolver. See andis talle julgust.

Kahe dago saatel vankus Jennifer minema.

Laager hakkas elavnema. Valmistati lahukumiseks.

Vangid toodi välja ja mõned dagod valvasid neid hoolikalt.

Kuna Liliast ennast sõpradest eemale hoidis, püüdis Paul ja Bevis Jenniferi jälle julgustada ja talle uut tahtejõudu sisendada.

Jennifer tegi käega jõuetu liigutuse.

„See on võimatu!“ ütles Paul ägedalt, nagu oleks ta tahtnud oma südamehäälest üle karjuda. „See roimar ei või ega saa oma kavatsust teostada!“

„Ärgem sellest rääkigem. Ei ole mõtet tõtt peita. Meie kõik teame, mis meid ootab.“

„Tema ei tee teile midagi, ei või teha, nii kaua kui meie veel siin oleme!“ kinnitas Paul.

„Mina ise ei lase seda sündida,“ ütles Jennifer nii tõsiselt, et teised värisesid.

„Ei, Jennifer, nii kaugele ei tohi asi minna! Meie otsime teise tee!“ hüüdis Paul.

„Mis te võite teha?“ küsis Jennifer hääletult.

Jah, kuidas said nad aidata? Seda olid nad juba palju korda küsinud. Nad olid ükski, abitud, relvadeta, Cipriano ja ta jõugu võimu alla antud. Siin oli vaid üks otsus: sõna kuulda või surra!

„Mitte läbematu olla, Jennifer! Meile võib ikka veel tulla mõni võimalus põgenemiseks!“

„Põgenemiseks?“ kordas Jennifer kurvalt. Kibe naeratus mängis ta suu ümber.

„Ehk õnnestub meil jõuku tarkuse, kaalvaluse või külma mõistuse abil vallutada?“

„Minul on tunne,“ rääkis Bevis, „et Cipriano meid ei tapa, kui me teda selleks ei sunni. Meie elust näib talle olevat mingisugune kasu. Ei tea, mis ta meiega veel kavatseb teha.“

„Mina ei tea, mis see võiks olla!“

„Ah, see on ka vaid — oletus.“

„Ütelge seda mulle,“ palus Jennifer tungivalt. „Ehk annab see mulle jõudu piina kannatada.“

„Arvan, et Cipriano meid vajab laulatuse-tunnistajatena. Sellepärast ma hoiatan Jenniferi liig suure lootusetuse eest. Meie ju elame veel . . .“

„Ehk võidame veel Feltoni tagasi,“ ütles Paul.

„Seda ei tohi te sellelt kaabakalt — ma ei või talle teist nime anda — mitte loota,“ segas ennast Liliast nüüd jutu vahele.

Kõik pöördusid ja vahtisid süngelt rääkija näole, mis näis olevat kuidagi muutunud.

„Tean,“ jätkas see, „et mind arvate oma vaenlaseks, aga vaenlasedki võivad rääkida tõtt. Tahan teile ütelda, millele too kaabakas kõik valmis on.“

„Ei, ei, ei!“ hüüdis Jennifer piinatult. „Tean kõik. Gonzala ei jätnud mulle midagi ütlemata.“

Ta vabises.

Kuid tähele panemata Jennifer protesti, kirjeldas Liliast Ralfi käitumist saarel, ja kui ta lõpetas, pöördusid ta silmad täis vihaleeki Jenniferile.

„Ja see on mees, keda te Martinist eelistasite!“ hüüdis ta erutatult. „Nüüd on teie käes võit, mis vahetusest saavutasite.“

Ta hakkas kõledalt naerma.

„Tean, tean,“ ütles Jennifer väsinult.

„Tean, tean,“ ahvis Liliast talle kibedasti järele. „Miks ei teadnud ta seda varem? Mina tundsin Martin Sondest. Ma võin olla põlguseväärne, valelik, tujukas ja Jumal teab veel mis, ometi nägin ma Martin Sondesest alati avameelset, õilist ja omakasu püüdnud meest, meest täis headust ja üllust.“

Nad vaiksivad.

Jennifer vahtis tarretult oma ette. Ei teadnud midagi vastata. Ei olnud midagi, millega vabandada, ennast kaitsta. Liliast oli õigus. Oh Jumal! Kui ta ometi kõik veel võiks heaks teha!

„Mis aitavad nüüd etteheited?“ ütles Bevis.

„Muidugi ei aita nad meid praegu,“ vastas Liliast ärritatult. „Aga ma pidin seda ütleva, sest et — sest et — ma Martinist armastasin, jah, armastasin! Kuid ma ei maksnud talle midagi, sest et ta nägi vaid Jenniferi, kes teda ignoreeris, alandas, peksis ja nagu varga minema kihutas.“

Jennifer karjatas ja ta suured kurvad silmad vahtisid tarretult maha.

„Tean, Liliast,“ tunnistas ta. „Tean nüüd kõik!“

Mehed pöörasid kõrvale; võimatu oli neil näha seda valu, mis Jennifer tundis, kuna nad ei saanud teda aidata. Nad teadsid nüüd, et Jennifer armastas, armastas kõige oma sooja, tuksuva südame sügavusega — liig hilja — liig hilja!

26.

N ä g e m a t u .

Ürglaas oli nad vastu võtnud vaikides, süngelt, saladuslikult. Koormav palavus rõhus karavani ja takistas ta kiiret edasi-jädmist.

Cipriano Bravol oli kiire. Alati käratses ja paukus ta, peksis veoloomi ja ajajaid ning kihutas neid ikka kiiremale käigule.

Järgmise hommiku varatundidel peatus karavan. See oli järsk peatus, nagu oleks neid tabanud äkiline tarretus. Ooterikas kuulatamine ümberingi. Siis äkiline kõle kisa, hulumine. Surmavalt ehmunult kargasid inimesed loomade seljast ja viskusid kõrgesse, kaitsvasse rohusesse.

Äkki algas elav tulistus. Ruttu vaatas Paul ringi. Tema esimene impuls oli põgeneda. Kuid Cipriano, kummagis käes revolver, tormas vangidest mööda ja andis nende valvuritele käsu mõlemad valged vähemalgi põgenemiseksel viivitamata maha lasta.

Tulistamine rongi eesotsas suri. Kostis hääle kõmin, millest heledasti üle kajas Cipriano kommando.

Pikkamisi jätkas rong vähe aja pärast jälle teekonda.

Mis see oli olnud? Tulistus teel? Kellega? Ründajaid ei olnud keegi näinud.

Dshungel, sünged, kinnine ja tige, näis karavanile saavat avalikuks ähvarduseks.

Kuski puuhiiglaste taga luuras neid siin paksus võsas hädaoht, vahtis neile kuristik-sügavail silmil vastu, avas oma hiigelsuuja ähvardas neid ära neelda. Nüüd kohe võis see koletis esile ilmuda, valmistas end võib olla juba hüppele . . .

Närvesööv, hirmus õud valdas inimesed ja nagu halvatult peatusid dagod, nii et võimatu oli neid edasi minema sundida.

Cipriano ratsutas tagasi. Ta nägu oli krimpsus, ta hingeõhk ägas ja ta mustad silmad põlesid. Elajalikus viha-hoos hakkas ta jõuku peksma.

„Edasi, te koerad! Mis te vahite?“

Piits vuhises läbi õhu.

Jennifer tõmbas värisedes hinge; ta süda põksus nagu raske vaeva järele ja segased mõtted karglesid ta ajus. Mis asi võis teda küll nõnda kohmetada? Ta vahetas seltsilistega kartlikke pilke; need näisid olevat samasuguses kohmetuses.

Kõle karjatus rongi eesotsast.

Pascobose käed kahmasid õhku, värin, vankumine, ja nagu puu kukkus suur mees maha. Cipriano kargas hobuselt, laskus sõbra kõrvale põlvili ja tõmbas tapetu kuklast välja väikese sulistatud noole.

Juba surises jälle üks selline väike, hele ese läbi õhu. Cipriano heitis ruttu maa peale pikali ja hakkas kui hull tihnikut tulistama.

„Curare,“ sosistas Bevis Jenniferile.

„On see noolte nimi?“ küsis Jennifer kummaliselt rahulikult.

„Ei, see on mürk, millesse nad on kastetud. Mõned indiaanlaste suguharud tarvitavad eriti meelsalt neid vaikivaid ja seda hädaohtlikumaid relvu. Need on puhumistorud ja lasud on väikesed, sulestatud nooled, mille otsad on kastetud curaresse. Vaenlane peab viibima väga lähedal. Asi on nii imelik . . .“

Jennifer tõstis tema hääle iseäralikku kõla kuuldes üllatatum silmad.

„Imelik? Mis te sellega arvate, Bevis?“

Neiu tundis, et mees midagi salgas.

„Et see vaenlane ei ole nii kindel tabaja kui indiaanlased, kes selles suhtes otse üllatust tekitavad.“

„Te arvate siis, et see võõras ei ole indiaanlane?“ küsis Jennifer ja ta süda hakkas kiiremini põksuma.

„Jah. Võib olla mõni dago,“ vastas Bevis viivitades.

„Dago? Mis põhjus oleks temal . . .? Ei, ei, ei! Bevis, Bevis!“ See kõlas kui sumbutatud hõiske. „Kas teate, kes see surmakülvaja on?“

„Ei!“ venitas Bevis.

„Aga, Bevis!“ Pehme, õnnelik naer tuli neiu kõrist. „See võib olla vaid üks mees! Ainus . . . Martin! Tema on tulnud!“

Nüüd oli ta selles veendunud. Vaenlane, kes metsas viibis, polnud keegi muu kui Martin Sondes! Ta süda ütles talle seda. Martin oli neile järgnenud, oli kuulnud võitlustest ja tuli neile nüüd appi. Ja jah, tema oli see!

Üliõnnelikult teatas ta seda Bevisele. Ta ei vajanud palju sõnu tuua veendami-seks.

„Minul oli algusest saadik sama tume,“ mõõnis Bevis. „Võime olla kindlad, et ta kõik teeb, mis võimalik on, meie pääsmiseks. Tal näib aga vähe inimesi või ei kedagi olevat, muidu oleks ta astunud vajalikku võitlusse.“

See rõõmus sõnum oli Jenniferi täiesti muutnud. Ta kahvatud põsed hakkasid õhetama ja ta näole ilmus jälle päikesepaistne helk.

„Vaadake ometi, millise hävituse ta juba jõugu hulgas sünnitanud. Keegi ei julge enam liikuda; nad kõik on nagu pähe löödud.“

Jenniferil oli õigus. Nagu nõiduse all konutasid dagod oma kohtadel ja alles Cipriano piits ja revolver suutis neid jälle elustada.

Viivitades, vastumeelselt kuulasid nad sõna: õlg õla kõrval, värisedes tungisid nad võsast läbi ja jätkasid aralt ringi vahtides oma teekonda.

Tuli õhtu; tuli pimedus ja sundis nad puhkusele. Väikesele lagedale kingule valiti laagripplats, loomadelt võeti sadulad, neid joodeti ja seoti nad siis nõõridega maa sisse löödud vaiade külge.

Dagod otsisid laias ringis kõik ümbruse võsa läbi, otsides vaenlast, kes nii äkki ilmunud, neile mürgitatud noole saatnud ja siis sama äkki jälle kadunud. Kui need toimingud kõik tehtud ja mõned valvurid välja pandud, koondusid nad kõik väsinult suure laagritule ümber.

Ainult üks mees ei näidanud väsimust, ja ei näitunud ka teadlik olevat lähedast hädaohust: Ralf Felton. Ta hiilis ühe salga juurest teise juurde, kus tal midagi saladuslikku oli rääkida ja kätega vehkida.

Cipriano istus teistest pisut lahus, süvenenud oma kavatsustesse; ta ei panuud tähele Feltoni aga hoolinud selle kummalise inimese tegutsemisest. See pidi talle kalliks minema.

Järgmisel hommikul äratas hirmus mäss

kogu laagri. Felton oli jälle tõestanud oma alatust ja salatigedust: oli kadunud mitme ajaja ja — kulla seltsis.

Elajalik vihakisa tuli Cipriano suust. Ta tormas kui hullumeelne läbi laagri, kihutas oma järele jäänud seitse meest iga ilma-kaare poole laiali Feltonit tabama, kes oli julenud teda, Cipriano Bravot, tüssata.

27.

K a h e v õ i t l u s .

Kui väljasaadetud dagod Feltonita tagasi tulid, polnud Cipriano vihale enam piiri. Ebainimlikkus, oimetus vihas võrdus ta tuld-purskavale kuradile: ta kirus kõiki ja oleks meelsasti kõik purustanud, mis talle ette juhtus.

Kohkudes taganesid dagod selle saatana eest ja põgenesid dshunglisse.

Siis valas Cipriano oma mustusejoa nais-tele ja nentis rahuldudes, kuidas need ta sõimu nimede all võpatašid.

Äkki jäi ta möll rahule — ta oli enesele leidnud uue ohvri: Jenniferi.

Tigedalt välkuvate silmadega läks ta tema juurde ja toores naer tuli ta suust.

„Teie, teie päästja ja poolvend usuvad, et suudate Cipriano Bravot vallutada?“ Ta naeris sapiselt. „Eks me näe. Mis Cipriano ikkab, selle ta võtab. Ja juba nüüd. Tahame näha, kes teda selle juures võib takistada!“

Jennifer taganes ja ta käsi lendas instinktiivselt rinnale, kus tal revolver peitus.

„Tagasi!“ hüüdis ta välkuvail silmil. „Ärge tulge lähemale!“

Kuid kõnelemata järgnes ta neiule pikkamisi nagu panter, kes valmistub hüppele.

Nüüd oli Paulile tulnud paras hetk platsi astuda. Nagu vedru viskel lendas ta püsti.

„Jumala eest! Kui teie seda daami puudutate, kisin ma teie tükkideks — koer niisugune!“

„Veel üks samm — ja te olete purustatud!“ hoiatas Cipriano jäiselt. „Olge tark ja ärge eksitage Cipriano Bravot, kui see daamile avaldab armastust.“

„Mitte liigutada, Paul!“ hüüdis Jennifer sõbrale. „Palun teid! Oskan end ise kaitsta!“

Kui Cipriano talle järele jõudis, kähvas neiu käsi pluusi juurde. Kuid metsaline oli ainsa hüppega ta kallale karanud, haaras ta käerandmest raudselt kinni, pööras selle selja taha ja vaatas Jenniferile naeratades näkku. Siis kummardas ta välkkiirelt ja suudles neiu suud.

Meeleheitlikult kaitses Jennifer end sell

teotuse vastu. Cipriano käehaare lödvenes. Ruttu kahmas neiu oma pluusi vahele, aga brutaalselt kahmas see ta revolvrists kinni ja kiskus selle ühes pluusiga neiu ümbert ja viskas relva kauges kaares eemale.

„Ah, seda mänguset te mõtlesitegi,“ pilkas ta. „Kena ese, üsna pärlmutrist ja ta kena omaniku vääriline. Kuid vähese väär-tusega Cipriano Bravoga võideldes.“

Jennifer käänles ja väänles ta pigistuse all meeleheitlikult ja sulges silmad, et mitte näha selle metsalise vastikut nägu.

Paul liigutas end.

„Sennor!“ kõlas Cipriano hoiatav hääl ja püstolikuke naksumine hoiatas teda.

Jenniferi jõud näis nõrkevat. Vankudes ja vastupanuta lamas ta hetke aega alatu mehe rinnal. Kuid siis välkkiire püstitõus, vähe nõksatav liigutus ja — ta oli vaba. Ta sõrmed kahmasid vastasele silma. Cipriano kisendas. Ägades, värisevi sõrmi pluusi kinni hoides jooksis Jennifer tihniku poole.

Aga Cipriano ei loobunud nii kergesti oma jahiloomast. Tasakesi naerdes jooksis ta temale järele. Jennifer vajus äkki põvili, tõusis uuesti ja pääses Cipriano kahmavatest kätest. Kuid järgmisel sammul tabas tagaajaja ta uuesti. Kõva tõmme käest ja Jennifer langes kiljatades maha.

Võidukalt silmitses Cipriano teda ja ku-ratlik sära helkis ta silmis.

Siis kostis metsast pragin — ja nagu torm või ürgjõud murdis sealt esile.

Lähemal sekundil haarati Cipriano, tõseti võrratu jõuga kõrgele ja paisati siis läbi õhu. Raske mürtsuga maandus ta keha paar meetrit eemal rohus.

Välkkiirelt oli Cipriano jälle jalul ja vahtis vastase vihasele näole — ta ees sei sis ta surma vaenlane, Martin Sondes.

Kogu oma hiigelkeha kohutava jõuga tormas Martin vastase kallale, kuid see oli kui kass viuhiti kõrvale karanud ja vöö vahelt püstoli haaranud.

Nüüd naeris Martin. Tuli vilgatas ta ees, kiire liigutus ja kuul lendas ta õlast mööda. Cipriano keerles õhus, veel enne kui tal võimalik oli olnud teistkorda tulistada.

Uuesti pörkasid mehed kokku. Jennifer heitis kartliku pilgu oma päästja näole. See oli kollakashall, midagi segast oli ta silmis ja londs rippus alla tema aluhaul. Ja ta tundis äkki: Mees, kes seal tema ja ta sõprade elu eest võitles, oli haige. Juba esimene rünnak näis talt olevat röövinud jõu. Seda oli Ciprianogi märganud.

Sondes näis vankuvat, ta jalad andsid järele ja värin läbistas ta hiigelkeha.

Cipriano tulerehv oli küll kadunud, kuid tal oli alles veel puss. Ta taganes ruttu ja kiskus selle tupest.

Kuigi nõrgestatud, oli Sondes talle ikka veel kardetav, kardetavam kui Cipriano aimas. Ta kummardas, välgatas jälle püsti ja kiskus Cipriano enesega maha. Ähkides veeresid kehad maas. Martin kobas vastase kõri järele, kuid äkilisest nõrkusest vallaatuna oli ta haare liig lühike ja kahmas vaid Cipriano särgi. Järsk liigutus ja — Martinil oli tükk riiet käes. Nii ruttu kui see võimalik oli tõusis Martin ja katsus vaenlast käte vahel hoida. Aga ta käevarred muutusid raskeks ja vajusid jõuetult maha.

Seda võimalust kasutas teine. Kõige jõuga pörkas ta Martinile. Martin vankus ja kukkus. Nüüd oli Cipriano ainsa hüppega tema peal ja peksis vastasele näkku.

See valu äratas Martini jälle. Ta käsi sirgus ja Cipriano veeres kirudes rohusse. Martin oli vaba. Ta katsus tõusta, kuid ei jaksanud. Jõud oli tast lahkunud. Lõdvalt vajus ta käevars ja ülemlake kukkus uuesti tagasi.

Kuratlik helk näol, jooksis Cipriano ta juurde. Puss, mis tal maha kukkunud, välgatas tal jälle käes. Martin Sondes ei liigutanud; nagu surnu lamab ta maas.

Siis paugatas lask. Cipriano käsi kõhvas rinnale — puss kukkus ta käest — siis kaldus ta keha ettepoole ja kukkus pikkamisi Martin Sondesi kõrvale rohusse.

Revolver alles käes, hüüdis Liliase Seyler teravasti:

„Kes teist end liigutab, lastakse samuti maha! Käed üles!“

Dagod ei mõtelnudki vastuhakule. Nad olid oma juhi otsa näinud ja see oli olnud nii tungiv hoiatus, et tingimusteta alistusid ja oma relvad Paulile ja Bevisele üle andsid.

Martin kanti laagritule juurde.

Probyn vaatas ta läbi. Martin ei olnud haavatud, aga tal oli kõrge palavik ja Bevis soovitas talle anda hiniini.

Ja cachassat,“ lällutas Martin raske keelega.

Nad andsid talle tubli doosise seda kanget rummi ja silmitsesid vaikides haiget, kes nende eest jällegi oli pannud oma elu kaalule.

Martini pilk uitis teadvusetult ühelt teisele.

„Kus — on — Jennifer?“ küsis ta murlikult.

„Siin — ma pean teid, Martin,“ vastas neiu pehmesti ja ta õnnelikud silmad täitusid vargsi pisaratega.

Õrnasti surus ta Martini pea oma käevarrele.

Värisev, vabastav hingetõmme tõstis Martini laia rinda. Kuid mõne minuti pärast kõhvas ta uuesti püsti.

„Kes laskis ennist? Cipriano? Olen ma haavatud? Ta — bas — ta — mind?“

„Ei, Martin, teie olete haavamata. Rahustuge,“ ütles Liliase. „Mina lasksin Cipriano maha, kui ta tahtis teid pussiga läbi pista?“

Vihane naeratus ilmus Martini väsinud näole.

„Nii siis jälle elupäästja? Kas soovite minu tänu või mälestust sellele?“

„Ei, Martin,“ vastas neiu lihtsalt, peagu alandlikult. „Seda võtke väikese tasuna selle eest, mis teile olen teinud. Uunustage minu ja mu — inetud teod. Ma palun teid selles kõiki!“

Väsinud liigutusega sirutas Martin talle käe. Teised tänasid tumma pilguga.

„Ja nüüd hiniini!“ palus haige. „Tubli portsjon, Bevis! Siis katke minule kõik vaibad, mis teil on ja — pange — hästi — puid — tulle! — See võib olla malaaria, kuid see — möödub ruttu.“ — Valvake dagosid hästi!“

See polnud vajalik, sest need teadsid selgesti, et nende elu rippus vaid niidi otsas.

Sondes magas kogu päeva rahulikult ja sügavasti ja keegi ei julenud haige lähedal ainustki valjut sõna vahetada.

Nagu noor ema seisab oma äsjaästinud lapse voodi ees ja õnnestsüravail silmil valvab oma lemmiku und, valvas Jennifer Martini juures. Isegi metsloomad näisid olevat väsinu ja haige vastu halastajad: midagi polnud lähedal ega kaugemal liikumas; ei kostnud linnu laulu ega metsloomade kisa, ja isegi kohin metsa ladvus oli vaikinud. Ainult ligidal vulisev vesi sulises: temal oli kuulatavale laanele jutustada palju, palju sellest, mis ta oma pikal teel näinud.

Õhtul! ärkas Sondes palavikuvabana ja selge peaga. Ta jutustas sõpradele, kuidas ta nende jäljed leidnud ja neile järele ratsutanud.

„Minul on peamiseks ülesandeks Cipriano teatada. Kui ma — ma teist — lahkusin...“

„Kui meie teist lahkusime,“ parandas Jennifer kindlasti.

Kevad.

Kui me lahkusime,“ mõõnis Sondes naeratades, „siis teadsin, et pean midagi toimima Cipriano vastu, ja sellepärast otsustasin ma jõuku kõrvale juhtida või vähemalt peatada.“

„Aga teil oli ju vaid kolm ajajat ja neli hobueeslit.“

„Ma ei teadnud küll isegi selgesti, mida ma öieti tahtsin,“ tunnistas Martin. „Minu nõu oli Cipriano blöffida, eksiteele saatu ja nõnda teie jälgedelt kõrvale juhtida. Ma eeldasin, et ta läheb Fogasta kaudu, ei leidnud temast aga jälgegi, sest ta oli tarvitanud kõrvalteed üle kiitmaa ja seega otse teie juurde sattus. Seda kuulsin ma muidugi alles hiljem. Ma kiirustasin mis võisin ja kui ma jõudsin Rio d'Oro äärde, oli Cipriano sealt oma jõuguga juba lahkunud. Indiaanlastelt kuulsin ma kõik, mis seal oli juhtunud, ja ka seda, miks Cipriano oli nii väga rutanud lähemasse linna jõudmisega. Ma ruttasin jõugule järele ja leidsin õige pea nende jäljed — — —“

„Kui te neile laskisite, olite täitsa üksipäi, mis?“ küsis Jennifer.

„Jah. Oma kolm ustavat pidin ma maha jätma; nad olid rännakust liialt väsinud.“

„Ainult teid ei võinud keegi takistada, ei hädaoht ega haigus, mis siis juba teis peitus!“

Jenniferi silmad viibisid Martinil.

„Ei jäeta ju oma kaasinimesi hätta,“ vastas Martin lihtsalt. „Peale selle ma teadsin, et üksipäi võin ma enam teha kui teiste seltsis, kes olid vilumatud, ettevaatamatud

ja läbematud inimesed. Olin teinud hea plaani. . . .“

Martin muigas nagu poisu, kel mõni temp eriti õnnestunud.

„Puhutoru!“ ütles Bevis.

„Oige! See oli ainus relv, millega ma kui üksik isik sellise üleõimu vastu midagi võisin ette võtta. Paraku ei olnud ma sellega kaua enam harjutusi teinud ja olin ka palaviku tagajärjel väga nõrk, nii et mul raske oli oma värisevaid käsi rahustada. Selle tagajärjel ei tabanud ma Pascobast, kellele ma pidin sihtima kaks korda enne kui tabasin.“

„Kas te ei oleks võinud tarvitada oma relva?“ küsis Paul Martinilt.

„Ei, sest siis oleks nägematu mõistatus kohe lahenenud ja mul poleks vististi mitte olnud neid tulemusi, oleksin võib olla koguni Pascobase asemel langenud või aga need kaabakad oleksid võinud põgeneda nagu Felton.“

„Kas nägite Feltoni põgenemist?“ küsis Bevis.

„Paraku mitte. Oleksin ta muidu vististi kinni pidanud. Mul oli öösel väga paha; ma võtsin pulbri hiniini ja uinusin siis ühes õõnsas puus. Kui ärkasin, kuulsin Cipriano kirumist, kui ta raha kadumist oli märganud. Siis tuli — ta vaatas armastavalt Jenniferile — „võitlus teiega.“

„Ja teie tormasite Cipriano kallale, vaatamata ohule, haigusele, nõrkusele,“ täiendas Jennifer pehmesti. „Ei, ei, ei! Ärge ennast jälle kaitske ja ärge kujutlege oma tegu jälle nii, kuidas see teie viis on, hädaohutuks, endastmõistetavaks. Kust üldse tuli see, et palaviku saite? Oli see liigne väsimus, toidupuudus ja tulepuudus, nii et malaariakärbsed teid said hammustada?“

„Kes käib soos, peab sellele valmis olema,“ vastas Martin ükskõikselt.

„Peab? Kes teine oleks enda sellisesse ohtu saatnud?“

„Noh, muidugi,“ vastas Martin veendunult.

Jennifer astus just ta juurde, soe helk seisis ta näol.

„Ei, Martin! Ainult üks mees on valmis oma tervist ja elu kaalule panema, ainult üks — Martin Sondes!“ (Järgneb.)

Merehaigus.

Hollandi kirjanik **Multatuli.**

3

Ja kiirelt tekil maha kükitades kajuti-laternate kõrvale, mis heitsid nõrka valgust, avas ta oma mantli, otsis midagi müdri vahelt või selle alt ja ütles tõustes: „Vaadake, mu härra, see on põhjus, et vaesusest hoolimata oma hea Colineau'ga nii õnnelik olen . . . vaadake!“

Ja ta haaras võõra käsivarre, tõmmates teda tasa valguse poole, mis paistis kajutist, ja näitas talle . . .

Mu hinge juures, see oli jällegi võtme-rõngas tinast pühaknukukestega!

Võõras hakkas tuska tundma. Ta otsis tarkust ja leidis oma teelt ainuüksi rumalust. Ta tahtis teada, mõista, tunnetada.. ja igalpool ihastati teda rumalusega.

Ta sai pahaseks, tundes end halvast tujus sarnase lapsikuse avastamisel hinges, mis talle inimteaduse seisukohalt oli paistnud lahkamise vääriline. Ja kaunis kuivalt ilmutas ta siin, nagu mungalegi, kuid veidi karedamalt, oma pahameelt, seletades, „et ei usu sarnaseid rumalusi.“

„Kuidas, mu härra, rumalused? Hea, armas, püha Neitsi . . . rumalused? . . . Ah, mu härra, kui teaksite, kui täis armu on tema! Kui teaksite, kuidas ta mind vaesuses rikkaks teeb . . . eks, Colineau? Ütle ometi härrale, kui hea ta on meile ja kui õnnelikuks ja rahulolevaks ta mind igal ajal teeb?“

Colineau tahtis parajasti püha Neitsi imelist mõjuvõimu seletama hakata (närvikava, pea-pööre, väga väike aju j.n.e. usun ma) kui munga tume kogu näitus pärateki poolhämarias.

Ta kõnetas võõrast: „Palvetasin, mu poeg.. palvetasin Teie eest. . . püha Neitsi kuulis mind, ta andestab Teile Teie teadmatuse ja kaitseb Teid iga patu vastu.“

„Kasi põrgu,“ ütles võõras, seekord oma Hollandi emakeeles „kasi põrgu oma Sainte-Vierge'iga!“

Ja olles kergelt teretanud, läks ta oma kajutisse, et magada.

Ta kuulis oma pea kohal daami, kes kogu päev nii vallatult rõõmus oli olnud, mungale ütlevat: „Õnnistage mind, mu isa.“

Ja munk vastas: „Õnnistan teid, mu tütar. Püha Neitsi hoidku teid patu eest.. mis on ainus õnnetus maailmas.“

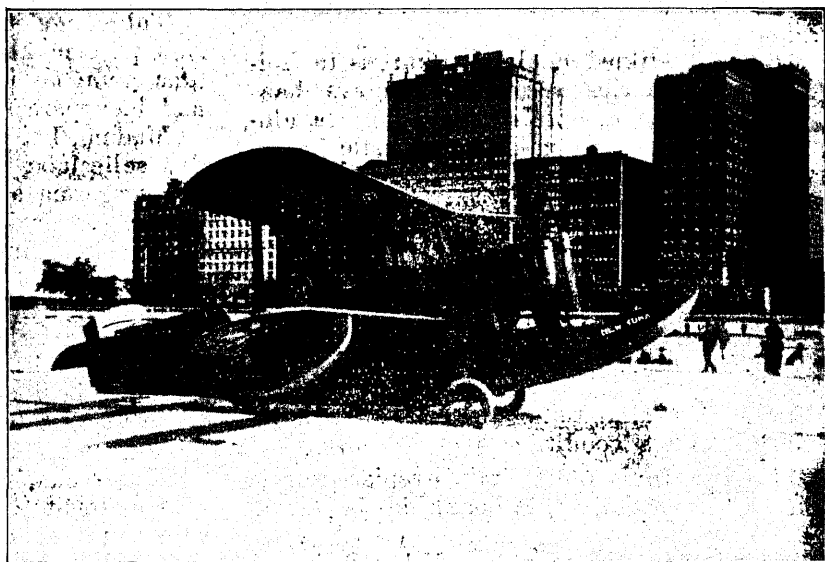
J ä r g m i n e p e a t ü k k .

„Näib, et nad oma Saintes, Vierge'iga on hullumeelsed.“

See umbes oli võõra ainus mõte, kuna ta lahti riietus või vähemalt seda osaliselt tegi, sest ta tahtis järgmisel hommikul tekil olla, kui laev ära sõitis. Sellepärast heitis ta poolriides koikusse. Kui ta tahtis kella üles tõmmata, sattus talle tinast Mariapildike kätte. Hetkeks tundis ta: „Pah . . . annan ta lapsele, kui jõuame Geenuasse. Äraviskamine ei saada kellelegi kasu.“

Ta tahtis parajasti koikusse ronida, ülemisse, kui kuulis tekil tugevat häält ütlevat: „M o n s i e u r j a m a d a m e, asuge, palun, oma kohtile.“

„Kuidas, kohtile? See on ju kena! Arvasin, et meil juba . . . kohad käes on!“

Ameerika lennuk „New-York“.
Pildistanud F. Korih, Chikagost, Voigtländer-Skopariga.

„Madame, teie plats on seal! Olete viimase klassi reisijad, minge sinna, palun!“
Ja võõras kuulis, kuidas vaene paar puupingilt tõusis.

„Lähme juba, härra kapten, meie lähme juba! Jumal, kui koomiline on ta oma platsidega. Pea, mu, Sèvres' *) . . .“

Ta arvas oma tinast supikatlakest.

„Jumalaga, kapten; tule, mu hea Colineau, oleme laevaninas sama lõbusad kui siin. Tulge, mu isa! Teil on vist ka too ilus plats seal?“

„Jah, mu tütar! Olen samuti viimase klassi reisija.“

„Kuid see on ju romaan, tõeline romaan! Magame lageda taeva all . . . See ongi meie . . . plats!“

Ja jälle rõõmsalt naerdes, näis ta tekiplatsile minevat.

E l v i i m a n e p e a t ü k k .

Kajutis põles vilets öötuli, mis vahetpidamata ähvardas kustuda. Laevapäras oli kõik vaikseks jäänud.

Võõras kuulis oma kella tiksumist, mis näis talle hüüdnud: „Sain—te—Vier—ge . . . Sain—te—Vier—ge, Saint—te—Vierge . . . Sain— . . .“

Ta ei saanud magada ja tundis, et teda miski piinas.

Algul ei teadnud ta isegi, mis teda segas magada. Ta voodi oli hea . . .

Jah, see oligi põhjus! Ta ei saanud magada, et ta voodi oli hea.

Siin järgneb jällegi peatükk võõra usutunnistusest.

Nagu nastikust nõelatuna kargas ta koi-kust välja ja riietus uuesti. Tugeva haarega tõstis ta oma reisirakid, mis ta alumisse koikusse oli mahutanud, esile ja vedas nad kajutist.

Siis uuris ta oma voodit lähemalt ja leidis, et see koosnes õlgkotist, mille üle oli laotatud uus pehmem sulgist või mereheintest. Pealmise madratsi asetaski ta alumisse koikusse.

Reisimantli ja veel muuga täiendas ta, mis puudus katmiseks. Oli kaks patja . . . hüva. Üks alla, teine üles . . . Ta kajutis oli k a k s voodit.

Võõras ronis nüüd kajutitrepist üles ja kobas, komistades üle pakkide ja laevaköite, tekile.

Huu, kui hirmus külm oli! „Seda parem,“ mõtles ta.

Ta leidis tee laevaninasse, haistis kütis-lauku . . . jah, siin pidid nad olema.

„Mu isa,“ hüüdis ta. Munk ei kuulnud kohe. Kuid veidi eemalt kõlas armas naisehäl: „St . . . ta magab, püha mees magab!“

„Kuidas, teie, madam? Selle ilmaga?..“

„Ah, inglane! Jah, mu härra, mina! Mis soovite?“

„Madam, on hirmus külm!“

„Muidugi, külmetan veidi.“

Nüüd ärkas ka munk ja võõras hakkas esemeid ja isikuid paremini nägema.

Vaene abielupaar lebas kahe veetoni vahel, pead vanal, linasel kotil. Colineau oli kuue maha ajanud, et sellega oma naist ja ennast katta.

Kumbki hoidis ühte varrukat peos, et teataval määral sellest viletsast hilbust soojenduda.

Munk istus sirgelt nagu lõunaajal peale palvetamist kütislaugukotil, pea toetatud laevaseinale.

„Mu isa . . . ja teie, madam . . . tahtsin teid paluda . . . on nii külm, mu isa . . .“

„Kui koomiline ta ometi on, see inglane,“ hüüdis nüüd lõbus prouake jälle. „Kas ta ehk usub, et suudab meid oma kõnedega soendada? Jah, mu härra, on külm . . . tõepoolest, väga külm!“ Ta hambad lögisid külmast.

„Madam . . . ja teie, mu isa . . . tahaksin teile pakkuda kahte head voodit!“

„Oh, tõesti? Ja kus siis, palun?“

„Tulge, mu isa, tulge, madam.“

Ja parema käega juhtis ta noort prouat, kuna mungale ulatas vasaku, viies mõlemad laevapärasse kajutisse.

„Madam, kui võtaksite alumise voodi . . . olen selle juba valmis teinud.“

Noor proua astus kajutisse.

„Oh, see on ilus! tõesti, ma külmetan! Kui heidan sinna, kas tohin veidi lahti riietuda?“

„Nagu soovite, madam.“

Ja meie reisija sulges kajutiukse, kuna munk ootas, kuni daam hüüab, et on lahti riietunud ja voodi heitnud. Kogu see aeg oli ta võõrast tähelepanelikult jälginud.

„Mu poeg, teil on hea süda!“

„Usun seda, mu isa!“

„Kas tahate siis mulle rõõmu valmistada, väga suurt rõõmu?“

„Mu isa, kui see on minust . . .“

„See on teist, mu poeg.“

„Kõnelege, mu isa.“

„Kas usute püha Neitsit?“

*) Prantsuse portsellaanivabrik, Sèvres'i linnas.

„Mu isa, ma ei või.“

„Võtke siis vähemalt õnnistus, mille annan teile tema nimel.“

„Mu isa . . . võtan selle vastu.“

Ja filosoof ilma usuta, mõtleja, kes oli pilganud tinast pildikesi, mees, terava mõistuse ja hammustava sarkasmiga . . . see põlvitas ilma vähimagi teeselduseta maha. Ja nuttis!

Munk sirutas käed ta kohale ja ütles: „Õnnistan teid, mu poeg. Olen palju teie eest palvetanud . . . püha neitsi kuuleb mind. Ta kaitseb teid ainsa õnnetuse vastu selles maailmas . . . patu vastu.“

Ja kajutist kostis: „Aamen!“ Ja siis: „olen voodis, mu isa . . . Võite sisse astuda . . . ja head ööd! Jumal, kui külm on! . . . Head ööd, härra inglane! Kas tahate mulle kätt ulatada?“

Ta sirutas käekese kardinatega vahelt läbi. Võõras, kes veel maas põlvitas, haaras selle.

„Noh, mu härra . . . noh?“

„Madam!“

Kas need olid jällegi ta maa kombes, või oli see jällegi peatükk ta usutunnistusest . . . ei tea. Kuid ta mõistis noort prouat südamega, mis nii palju mõistis, ja suudles tuliselt ta väikest kätt.

„Kuidas, mu härra, teie nutate? Vaadake, mina kah! See on iseäralik . . . armastan teid väga!“

Nii oli mittemidagiteadev filosoofia põlvitanud munga õnnistuse ees.

Nii oli naiivne usklik andnud oma õnnistuse kahtlejale mittetunnistajale, „vaimule, kes alati eitab“.

Nii oli õpetamata, lapselikult lõbus proua mehele pisara kinkinud, keda ta veel praegu oli nimetanud linnuhirmutiseks. Kõikide südameis elas armastus.

Mis teostas need imed?

Hea religioon.

Selle jutustuse viimast peatükki ma ei müü. Annan ta kellelegi, keda armastan. (Lõpp.)

Varakevadel.

P. Grünfeldt.

*Käih tasane fuulefõmme — katsudes, kas hääl on ju selge,
nii silitav=paelustav ja siis võidukal, võrratul aul
ja õrnasti kaelustav — kostab hele ja vabastav laul.
üle magava nõmme.*

*Taimed märkavad
kevade hõljuvat hõngu,
ja nagu villaseid lõngu
hakab kerkima maast
madalast
õrnu taimeudemeid,
fäites maapinda ja teid.*

*Linnudki ärkavad
fundes, et õhk on ju helge,*

*See on ärkava kevade fänulaul,
kiitev ja hõiskav,
noorusefundeid paiskav,
mis heliseb kõikjal aul.*

*Mis oofad sina veel, inimene?
Ei noorusaeg ole ju igavene.
Ka endale loodusetemplist loo aula
ning hõiska ja laula!*

Hertsoginna ja härra Young.

Tshehhi kirjanik Frantisek Langer.

On ilus orden, see „Ordre of the Bathe...“ Kui selle ordeni omanik Londonis läheb kuninglikku lossi, siis peab talle kaardiväe kapell vastu tulema ja mängima. Meie direktor ütleb alati: „Kral, kui ma jälle sõidan Londoni, tulge kaasa. Et võiksin kiihelda, et mind kuninglik muusika on vastu võtnud.“ Aga meie direktor ei võta harilikult ühtki ametnikku kaasa.

Kuidas ma selle ordeni sain? Seda kuulete kohe.

Ühel päeval tuli minu juurde härra Brzorad. Tema on Kaarli platsil asetseva Occidental-hotelli uksehoidja. Occidental on küll teise järgu hotell, kuid avaldab, oma väljavaatega puiestikule, õige head muljet. Teda juhitakse ka hästi, mispärast teda võõrad meelsasti külastavad ja üksteisele vastastikku soovivad. Kui Brzorad ühele neist esimese posti kätte viib, palub ta temalt ühes oma seitsmes keeles, mida ta soravalt räägib, kirjamarki kirjaümbrikuks.

Nõnda on ta enesele ajajooksul kogunud midagi, mida ta nimetab koguks. Tema on mulle mõne väikese heateo teinud ja selle tasuks saab ta minult kõiksugu margiülejääke.

Nii tuli ta siis ühel päeval minu juurde:

Hotelli tulnud inglise paar. Proua: iludus, sajaprotsendiline daam; härra: harilik, viisakas, noor mees. Ainult et proua olla härrast umbes kolm või neli aastat vanem. Occidentali-hotell pole sisustatud romaanide jaoks, nii siis on nad noor abielupaar, nagu seda nende paberid näitavad. Aga neil puudub väikene asi: näib olevat raha puudus, sest Brzorad pidi noore abielumehel plaatinast sigarikarbi ja kuldkäepidemega kepi vahemehena ära müüma. Daam, kel toredad juveelid ümber, ei ole seni veel midagi lasknud müüa.

„Nüüd on nad karbi ja kepi arvatavasti juba ära tarvitanud, sest daami mees tuli minu juurde. Mina olla temale rääkinud kirjamarkidest. Aga posti talle ei tule. Tal olla margikogu kaasas ja tahaks seda müüa. Kas ma teda tahaks aidata? „Ja, härra disponent“ — Brzorad annab mulle alati suuri tiitleid —, „see härra võttis kohvrast kaks albumit, avab neist ühe, ja seal on margid, härra Kral, et laseksiu end nende eest tappa. Puha inglise asumaad,

Hongkong, Guyana, Natal, Fidshi, Austraalia, Viktoria, Kanada, noh, lühidalt kõik. Vanad, uued, tembeldatud, üks ilusam teisest. Kui segadus mu peast pisut lahtus, jooksin kohe teie juurde.“

Pean lisama, et Brzorad tundis vastikust kirjamargikogujate vastu, nagu seda harilikult tunneb iga väike margikoguja. Mitte mõistes, kuidas keegi võib müüa esemeid, mida tema arvates võib ainult armastada. Nii pidin minagi pärast pikki meelitusi ja julgustusi kuuldes lubama ta kaitsealust vastu võtta.

Inglane ilmus järgmisel päeval toredasti roheline nahasse köidetud albumiga. Ja kevadkasukasse mässitud daamiga. Ja aadressiga G. Kral, Praha, jne. Noh, mina daamist ei hooli. Aga see siin mõjutas mind kummaliselt. Nagu pilt. Need pärlid, rasked briljantkõrvaehetud ja kuldpunased juuksed, mis kübara alt välja vaatasid. Ta oli küll oma mehest vanem, kuigi vaid vähe. Kindlasti ei oleks keegi võinud vanduda, kas ta oli kaksikümmend või kolmikümmend aastat vana. Aga see polnudki tähtis, kuna ta oli tõesti imeilus. Inglane oli alles väga noor, see oli tema juures kõige ilusam. Ülimalt kaksikümmendviis. Mitte just ilus mees, kuid hästi kasvanud, terve, kauni kehaga ja aus, õiglane tüüp. Näis mulle tuttavana. Vististi mõnest filmist, kus ma üht sellist kena ja sümpaatlikku inglasi olin näinud.

Ta pettus, otsekui ehmatas, kui talle ütlesin, et ma ise kirjamarkidega ei kauple. Aga ta ausale, avameelsele näole ilmus usaldav naeratus, kui lubasin temale otsida hea ostja, et härra — ta oli mulle ennast esitlenud härra Youngina, et härra Young oma markide eest saaks õiglase hinna. Ja nüüd võiksime marke vaadata. Uskuge mind, ma kartsin, et ilusaim albumi juures on küll ta köide, raske roheline nahk sisepressitud ornamentidega. Ma avasin albumi erilise ootusetä.

Ütlen kõigepealt, et see kogu oli üsna noore poisi kogu. Sugugi mitte selline, nagu ehk võiksite arvata, et tas oleksid peitunud võltsid margid Hamburgist või Helgolandist, nimelt need oma kolmevärviliste märkidega, siis ameerika ristpaeltelt väljalõigatud margid. Ja kõik muu kaup pakikesest „sada tükki kaks krooni“. Ei,

nii see ei olnud, ja ometi oli sel kogul poisilik ilme. Temal oli seal — ja kõik need olid toredad eksemplarid — pool tosinat harilikke Briti asumaade marke, aga äkki ma nägin nende vahel üht india nelja-ruupialist telegrafimarki aastast 1861, mille pärast igal oksjonil oleks tõusnud kakelus. Või tal olid mõned St. Vincenti-margid Edvardi ja Albertiga, nagu neid igamehe albumis leidub, ja nende vahel üks viieshilingiline Pax et justitia kroonikese all, vendade vahel kolmtuhat krooni väärt. Nii oli lugu iga asumaaga. Ja siis, mida tal oli külluses, peagu komplett-kollektsioonides, need olid kõiksugu heategevusemargid, mida asumaad srmastasid välja anda, kui vajasid raha sõja, haigemajade või jalgpalli platsi jaoks. Näis, nagu oleks olnud tema kohus neid heategevavilt basaarelt osta.

Kui ma poisi markidest olin teinud nimesitiku, — mu külalised tundsid poolteist tundi igavust, kuigi nad kõik see aeg üks-teisel käest kinni hoidsid —, siis arvutasin, et kogu on umbes kümme kuni kakskümmend tuhat väärt, poisikese kogukohta vististi kena summa. Ja noortmeest rahaldas see summa täiesti.

Ja kuna ma nüüd kord juba olin hoos, siis palusin härra Youngi lähemaks päevaks oma juurde, et üheskoos otsiksime ostjat.

Vedasin poissi kogu ennelõuna tagajärjetult ühe margikaupmehe juurest teise juurde, ühest passaashist teise. Teise kaupluse härra Young enam ei tulnud, vaid jäi välja ja kuulas fonografishlaagerit, ja ma usun, et temalt pärisin hea meelelahutuse, kui tunni aja pärast ärist lahkusin mütmata margikoguga.

Järgmise rännaku rääkisime kokku järgmiseks ennelõunaks, sest pärast lõunat mängis noorpaar harilikult bridshi. Lahkusime seekord kesklinnast ja läksime eeslinnadesse. Olin oodanud, et härra Young võtab auto, aga vastuokska, ta laskis trammi minnes ka enese eest maksta; ta seisis minuga platvormil ja mina pidin talle kõik trammijuhi naljad ümber tõlkima, sest et need sõitjaid lõbustasid. Temagi naeris kaasa ja kui me tagajärjetult sõitsime Urshovitzist Tshitskovi, hüppas ta juba päris asjatundlikult trammi ja kisendas: „Valmis! Ärasõit!“

Tshitskovis peitub ühes mittesilmapaistvas paberiäris korralik kirjamarkideäri. Margikogu ma seal küll ära müüa ei saanud, aga härra Young ostis seal oma ladyle kahe krooni eest ühe hampelmanni. Ja seal oli see ka, kus armastusväärne paberikaup-

mees telefoni kaudu teada sai, et üks ta ametivend kaugemal Visotshani eeslinnas markide vastu huvi tundvat ja neid järgmisel hommikul tahtvat näha.

Ja nõnda sõitsime järgmisel hommikul — see oli pühapäev — Wisotshani. Sõidul huvitasid minu noort sõpra peamiselt meie eeslinnade moed. Tahaksin öelda, tema uuris neid täitsa tõsiselt ja asjatundlikult ja sundis mind küsima ühelt noorelt mehelt, kes Palmovka jaamast peale tuli, selle äri aadressi, kust see oma oranshpunase kaelasideme oli ostnud.

Seekord mütsime kirjamargid ära. See sündis ühe suure tüürikasarmu neljandal korral. Härra Young sai tsheki üheksale tuhandele, mis minu arvates oli vastuvõetav hind. Tema ei hoolinud ärilistest tinglemistest, vaatas kõik see aja aknast välja jalbal platsile, kus mõned poisid mängisid jalgpalli. Tshekk ei teinud teda ka kõrgiks ja ta sõitis tagasigi eelmisel platformil.

Ta tänas mind väga südamlikult ja ma palusin teda avameelse südamlikkusaga, et ta mind varsti külastaks. Poiss meeldis mulle ja mulle näis see väga meeldivana, kuidas ta korraga oli huvitatud nii paljuist asjust: grammofonist, naljadest trammil, jalgpallist ja Jumal teab millest veel kõik. Tema lähedus kosutas mind.

Härra Young külastas mind alles kahe nädala pärast. Ja tõi tules kaasa albumi punanahkses köites. Kokku hoida sa ei oska, mu armas, mõtlesin ja silmitsesin teda etteheitvalt ja kaastundlikult, sest et ta üheksa tuhandekroonilist oli kahe nädalaga läbi lõonud.

Aga avanue albumi, muutusid kõik mu endised, mõnusad tunded, mis noormehe välimus ja avameelsus minus äratanud, kaduseks ja umbusalduseks.

Mispärast? Sellepärast, et teises albumis peitus Briti tarvitamata ametmarkide täielik, ülitäielik, lülitu, tore ja puhas kollektsioon, nagu neid tarvitavad kõik ministeeriumid, armeekommandod ja admiraliteet, margid, milledel pealkirjaks on: I. R. Official, Army Official, Admiralty Official, O. W. Official. Jah, poisil olid isegi kõik need margid esimesest viimaseni, mis on jäetud kuningliku koja tarvitada ja mis kannavad kirja V. A. või R. H. Official ja enamikus on nii haruldased, et ainult mõned harilikuimad on kataloogidesse paigutatud ja müügil. Issand Jumal, nende pärast võidi seda noort meest juba kadedatada!

Ja ma võisin teda ka kahtlustada, et ta nad õigelt omanikult varastanud või röövinud. Sest ma tean, et ükski Suurbritaania postkontor ei müü marke, mida tarvitab kuningas ja tarvitavad ministrid oma ametlike kirjade jaoks. Kui need siis kusagil ilmuvad, siis on nad kas kingiks saadud, varastatud või nad on sõna tõsisel mõttes kuninglik kink.

Sellepärast küsisin temalt :

„Kust olete saanud nii palju tarvitamata marke?“

„Isa andis nad mulle, kui sain 14 aastat vanaks.“

Ja poiss vaatas markidele nii õrnasti, nagu oleks nad talle meelde tuletanud midagi armast.

„Ja kust oli teie isa nad saanud?“

„Seda ma tõesti ei tea. Võimalik, et ostis. Tema andis markide eest paljuraha välja. Kas usute, et ma nende eest midagi saan?“

Ei, poiss ei teadnud, milline varandus tal siin käes oli. Ei teadnud, et kui ma oma vanadele sõpradele Senfi firmas telegrafeerisin, mis mul siin laual seisis, nad kiirrongiga sõidavad Prahasse ja maksavad talle mõned sajatuhanded.

Tema silmitses mind uurivalt, kas ei saaks vähemalt mõned saajad hotelliarve tasumiseks, ja mina jälle nägin ta ausaid silmi, mida ma — nagu näis — mõnes filmis näinud. Ja ta teadmatuse ja silmade pärast pidin enesele ütleva, et noor Young neid kirjamarke kellelki ei olnud varastanud ega röövinud.

Aga kui nad tõesti temale kuuluvad — siis? Siis kuulub ta poolteist miljardi suurelikkude hulgas selle tosinaja väljavahetuse liiki, kes võivad ausal viisil omandada kõik need I. R., Army, A. G., R. H. ja teised Officialid. Sellepärast oli tal õigus selleks, et mina, Gustav Kral ja harilik kodanik, tema vastu väga aupaklik olin.

„Jätke see kogu siia minu juurde,“ ütlesin. „Umbes kolme päeva pärast võin teile ütelda, härra Young, kas me teie marke saame müüa.“

Noormees tänas mind selle eest tõsiselt ja südamliselt, et ta oma võrratu markidekollektsiooni tohtis kolmeks päevaks jätta ühe võõra, viletsa margikoguja lauale. Sellest aitas minu veendamiseks, et ta margid oli saanud kellelki, kel õigus oli selliseid kingitusi jagada.

Nüüd aga olin väga uudishimulik kuulma, kes ta oli. Sellepärast palusin juba järgmisel päeval inglise saadikult jutulevõet-

mist. Esmalt tahtis mind vaid uksehoidja kuulda ja siis alles sekretär. Teie taipate, ma kandsin ülikonda, mida iga päev pangas kannan, ja esitasin ennast vaid vana, kolletanud nimekaardiga. Ja kestis kaua, kuni olin uksehoidjale ja sekretärile augu pähe jõudnud rääkida, nii et viimaks võisin pääseda saadiku palge ette.

Algasin kohe :

„Tutvusin hiljuti ühe noore inglasega. Tema juures midagi iseäralikku ei ole, ta on noor, üsna lihtne inimene, usaldav, võib olla ehk liigagi usaldav. . . .“

„Oodake,“ ütles saadik. „Jätke mind selle härraga üksi.“

Ja ta peagu lükkas oma sekretäri uksest välja.

„Oodake,“ ütles saadik veel kord. Ja astus seina ääres seisva tresoori juurde ning võttis sealt väikese päevapildi. „Kas on see teie noor inglase?“

„See on ju New-Foundlandi kirjamark,“ ütlesin ma üllatatult, ja teadsin siis äkki, kus ma härra Youngi nägu juba tihti olin näinud.

„Muidugi on tema see.“

„Jumalale tänu. Jumalale ja teile,“ ütles saadik ja vana härra häälel vabises erutusest. „Kuidas oleme teda otsinud! Nüüd võib meie riik jälle rahulikult hingata. Ja nüüd jutustage mulle, kuidas ja kust te ta leidsite?“

Ma jutustasin talle siis härra Brzoradist, hotell Occidentalist, ilusast noorest proua Youngist, kellest pole näha, kas ta oma mehest on kolm või neli aastat vanem, kirjameest ja kirjamargikogujatest ja meie käigest nende juures. Vana härra pigistas minu kätt vähemalt kakskümmend korda. Usun, et ta usalduse võitsin vähem oma teatega kui sellega, et ma temalt midagi ei teeksinud.

Ta näis mind suuresti usaldavat. Viimaks koguni nii, et minult isegi nõu küsis.

„Ja mis te arvate, mis peaksime nüüd tegema, et ta jälle koju läheks? Peame olema äärmiselt ettevaatlikud. Mis peame tegema, et ta koju sõidaks? Muidugi ükssipäi. Tolle daamita.“

Mulle meenus õrn pilk, millega härra Young silmitses oma marke, kui mulle ütles, et ta nad oli saanud oma isalt.

„Mis oleks, härra saadik, kui levitaksime jutu, et ta isa on haigestunud?“

„Tore mõte! Olete sündinud diplomaat.“

Me lahkusime väga sõbralikult; tema saatis mind välisukse, kõigi imestuseks,

kes mind ei olnud tahtnud lasta saadiku juurde.

Kolmandal päeval Young ei ilmunud oma kogu saatuse järele küsima. Sest vahepeal võis ta juba kõigist ajalehtedest lugeda, et Londonis on üks väga kõrge härra haigestunud ja kõigile ta poegadele kutse saadetud viibimata koju tulla, kes Libeerriast lõvijahilt, kes Pamiirist ja mujalt, kus nad kõik oma lemmikspordil viibisid.

Härra Brzorad jutustas mulle, kuidas härra Young hotellihallis „Daily Maili“ lugedes äkki püsti karanud, ajalehe käest visanud, oma tuppa rutanud, sealt pool minutit hiljem jälle tagasi tulnud ja härra Brzoradi sundinud eneselt ära ostma ta tasku kõigi toalettesemetega, mis koosnes ainult kristallist, kullast ja hõbedast, tühise kolmetuhanda krooni eest. Sellest rahast jätkus üürida lennukit sõiduks Prahast Londoni. Ja noor daam reisinud nuttes veel samal päeval Rivierasse.

Albumi I. R. Officialiga pakkisin ja andsin härra saadiku kätte, härra Youngile kättetoimetamiseks. Aga umbes kuu aega hiljem külastas mind saadiku sekretär. Mina tulgu järgmisel neljapäeval saadiku juurde õhtusöögile. Ja härra saadik paluvat mind ilmuda frakis.

Püüdsin otsida vabandust, sest fraki laenamine maksab, kuidas üks sõber, kes laenatud frakis abiellunud, mulle räägib, sada krooni. Aga sekretär palus mind saadiku nimel nii väga, et viimaks nõustusin. Ja seda ma pole kahetsenud. Sest enne sööki andis härra saadik mulle üle tuntud albumi

punanahkses köites. Mr. Young saatvat mulle selle mälestuseks.

Õhtusöögi ajal panin albumi enese istme alla ja istusin kogu aja I. R. Official kollektsioonil.

Kui hakati kõnesid pidama, ilmus äkki üks teener, kel oli kätel padi, ja mina sain tolle ordeni. Ordre of the Bathe. Seda kantakse vaid frakil, ja minul frakki ei ole.

Kui juba olin lahkumas — saadik laenas mulle oma auto ja teener tõi mulle albumi Officialiga järele —, palusin ma saadikut, et ta härra Youngi minu poolt tervitaks. Ja ma mõtlesin ka, kui raske sel vaesel mehel küll võib olla ilusast daamist lahus olla ja et see midagi kahju ei teeks, kui ma noorte kasuks mõne sõnakese ütleksin.

Ma ütlesin: „Härra saadik, mul oli ometi mulje, et noorpaar üksteisele hästi sobib, Daam jättis täiesti aadliku mulje . . .“

„Vististi,“ ütles saadik. „Tema on hertsoginna ja väga vanast soost.“

„Noh, miks need noored siis ei abiellu? On see siis nii suur vahe: hertsoginna ja — härra Young?“

„Ei, sünnipäralt vististi mitte,“ ütles saadik. „Aga hertsoginna on härra Youngist vanem.“

„Mis tähendavad meie päevil paar aastat,“ vastasin. „Naised oskavad nüüd oivaliselt konserveeruda, nagu olen kuulnud.“

„Jah, oivaliselt,“ naeris saadik. „Mr. Young on kakskümmendkuus ja ta daam parim konserveerunud proua Londonis. Ta on viiskümmendkolm aastat vana.“

Seal lehvib püha vaim.

O. Grossschmidt.

*Kus näed venda aifamas venda,
kes rõbutud on feiste poolt,
kus näed, kes obverdamas enda
ja feiste eest on kandmas hoolt —
seal lehvib püha vaim.*

*Kus antakse süüd kõikjal andeks
ja vaenlasele febaks' head,
kus eksitust ei loeta vandeks
ja unustusse jäävad vead —
seal lehvib püha vaim.*

*Kus näed sa kannafust ja rabu
ja sõprust, vendlust, ühendust,
kus hõelus hingesse ei mabu,
kus leidub fruudust, armastust —
seal lehvib püha vaim.*

Hugo Schütts,
viitlikunstnik
Tallinnas.

Tõnis Härm,
põllumees Viljandi v.
Surn. 21. 1. 33.

Anton Arro,
põllumees Pööglis.

Liisa Reinvald-
Perandi, kirjanik ja
õpetaja Ropkas.

Hendrik Mäggi,
postiametnik Pärnus,
surn. 11. 3. 33.

Georg Naelapea (Ola-
Rood) kirjan. „Olio-
ni“ toim. ja kirjastaja.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

16. mai :

- 1898 **Eduard Höbenik**, õpetaja Kihelkonnas.
1860 **Tõnis Härm**, põllumees Viljandi vallas.
1894 **Voldemar Kommer**, õpetaja Vastseliinas.
1889 **Jakob Kristelstein**, notar Tallinnas.
1870 **Thomas Köpp**, õpetaja Tartus.
1871 **Aleksander Paldrock**, arstiõpetuse professor.
1876 **Jaan Plado**, põllumees Kiiumas.
1892 **Richard Uritam**, ühistegelane Tallinnas.

17. mai :

- 1882 **Karl Friedrich Burman**, arhitekt-kunstnik.
1889 **Voldemar Jürisson**, viituldaja Tallinnas.
1880 **Hans Turp**, õpetaja Raplas.
1880 **Adalbert August Virkhaus**, helilooja, muusikategelane.

18. mai :

- 1863 **Johan Vichvelin**, pangategelane ja töös-
tur Viljandis.

19. mai :

- 1891 **Jaan Aan**, õpetaja Esnas.
1881 **Anton Arro**, põllumees Pööglis.
1862 **Karl Hellat**, panga- ja kohtutegelane Haapsalus.
1896 **Anton Hermann**, õpetaja Tarvastus.
1882 **Elfriede Amanda Lender**, õpetaja Tallinnas.
1879 **Heinrich Soo**, eraadvokaat Pärnus.
1890 **Kristjan Torop**, õpetaja Võru vallas.

20. mai :

- 1882 **August Klüss**, muusikategelane Tartus.
1895 **Ferdinand Leinbock**, etnograaf Tartus.
1898 **Fduard Ole**, maalikunstnik.

21. mai :

- 1876 **Rudolf Allmann**, riigiametnik Tallinnas.
1878 **Jakob Lukats**, maateadlane ja maailma-
rändur.
1863 **Hendrik Mäggi**, postiametnik Pärnust.
1895 **August Terra**, käsitöölane Tõrvas.

22. mai :

- 1891 **Jakob Aunver**, kirikuõpetaja Jüris.
1881 **Berthold Habicht**, köster ja põllumees
Toris.
1886 **Aleksis Kuusik**, koolitegelane Tallinnas.
1885 **Nikolai Lukas**, põllumees Karksis.
1896 **Georg Naelapea (Olaf Rood)**, ajakirja-
nik ja kirjanik.
1896 **Jüri Voimann**, apteeker ja poliitikatege-
lane.

23. mai :

- 1890 **Aleksander Rebassov**, ajakirjanik.
1891 **Aleksander Rängel**, loomaarst Tartus.
1900 **Hugo Johannes Schütts**, viitlikunstnik
Tallinnas.
1882 **Jaan Vahtra**, maalikunstnik.

24. mai :

- 1890 **Ferdinand Gustav Adoff**, arhitekt Tal-
linnas.
1854 **Johann Ardon**, kontoriameetnik Tartus.

Philipp Schütts,
köster Raplas.

Eduard Ole,
maalikunstnik
Tartus.

Jaan Worms, v.
„Meie Maa“ toimetaja
Kuresaares.

Oskar Suursõdt,
Kinnifs. „Maja“ dir.,
end. majand.-minist.

Jaan Põdra,
E. T. K. direktor.

Paul Kuusik,
pastor ja usuõpetaja
Tallinnas.

Prof. Alek. Paldrock, Aleksand. Rebassov, ülik. nahapolikliin. ajakjanik, Lustivere dir., san. kindr-m. toorium-juhataja.

Jaan Kärner, kirjanik.

Karl Einbund, rkl., end. riigivanem ja riigikogu esimees.

Konstantin Savi, Estonia teatri operetinäitleja.

Rein. Eliaser, vann. advokaat Tallinnas.

- 1874 Oskar Karl Liigand, õpetaja ja ajakirjanik.
- 1888 Ferdinand Pettai, näitleja.
- 1878 Jaan Rabison, loomaarst Tallinnas.
- 1867 Daniel Reisberg, õpetaja Mäetagusel.
- 1894 Konstantin Savi, näitleja ja laulja.

25. mai :

- 1890 Paul Voldemar Kuusik, kirikuõpetaja Tallinnas.
- 1886 August Lainas, õpetaja Holstres.
- 1886 Viktor Muft, kaitseväelane, peakonsul.
- 1888 Joakim Puhk, tööstur ja majandustegelane.
- 1883 August Soots, äritegelane Tartus.

27. mai :

- 1876 Johannes Hermann, ametnik ja omavalitsustegelane Narvas.
- 1891 Jaan Kärner, kirjanik.
- 1879 Aleksander Lange, ajatööõpetaja Tartus.
- 1872 Candidus Roost, riigiametnik Tallinnas.
- 1899 Johannes Türa, postiametnik, maletaja Tallinnas.

28. mai :

- 1898 Rudolf Alas, riigiametnik Tallinnas.
- 1888 Karl August Einbund, riigitegelane.
- 1885 Rein Eliaser, advokaat Tallinnas.
- 1871 August Laas, tööline Türil.
- 1874 Jaak Reichmann, kohtutegelane Tallinnas.
- 1890 Klaus Scheel, pangategelane.

29. mai :

- 1868 Aleksander Allik, apteeker Kuressaares.
- 1877 Kaarel (Carl) Freivaldt, põllumees Asukülas.

- 1860 Jaan Hansen, põllumees Olustveres.
- 1901 Alfred Koort, mõtteeadlane Tartus.
- 1894 Jaan Põdra, ühis egelane Tallinnas.
- 1882 Philpp Schütz, köster Raplas.
- 1886 Rudolf Tamm, arst Tartus.
- 1871 Jaan Tammin, raamatukaupmees Elvas.
- 1889 Mihkel Viese, põllumees ja ühistegelane Undlas.
- 1885 Jaan Vorms, ajakirjanik Kuressaares.

30. mai :

- 1885 Villem Grünthal (V. Ridala), kirjanik ja keeleteadlane.
- 1893 Louis Karl Jakobsen, kaitseväelane Tallinnas.
- 1876 Aleksander Kalbus, õpetaja Toris.
- 1901 Aleksander Karafin, muusikategelane Tartus.
- 1896 Johannes Klesment, õigusteadlane Tallinnas.
- 1886 Mihkel Leibur, põllumees Väandras.
- 1896 Jaan Maide, kaitseväelane Tallinnas.
- 1888 Johannes Niigov, põllumees Väinjärvel.
- 1879 Konstantin Ramul, filosoofia-professor.
- 1893 Oskar Albert Suursõit, majandus- ja poliitikategelane.
- 1900 Beatrice Uusmann, keraamik Tallinnas.

31. mai :

- 1894 August Kalju, õpetaja Lihulas.
- 1896 Johannes Karlson, loomaarstiteadlane Tartus.

Oskar Liigand, õpet. Tall. õhtualgk. ja 18. linna algkoolis.

Eduard Höbenik, algk. juhataja Kihelk., Kaifsel. malevk. pääl.

Rudolf Allman, Põllum. osakonna direktor.

Jaak Reichmann, kohtupalati vanem esimees.

Karl Burman, arhitekt-maal-kunstnik.

Kaardimäng.

Ungari kirjanik **Jenő Andai.**

Ei, ma ei oleks tohtinud siia tulla. Vist vajati mõningaid tantsijaid, sest põhjusest ei kutsu ükski peadirektor oma alamaid ametnikke õhtusöögile. Oskan nüüd juba kõhuhaige Nadai küünilist naeratust tõlgitseda, kui talle jutustasin, et peadirektor mind isiklikult palus tulla. Ükskõik. Olen kord juba siin.

Mu ümber lärmitseb seltskond. Heledasti valgustatud saalid, toatüdrukud valgetes tanudes, daamid õhtutualettides, härrad frakkis. Nõjatun nurgas klaveri juures ja vaatlen inimhulka. Minu ja nende inimeste vahel näib olevat mingisugune lahutav klaassein. Ja ometi teretati mind väga lahkesti. Peadirektor koputas mulle isegi kaks korda õlale, armuline proua aga pakkus mulle suudluseks kätt.

Olen nurka põgenenud ja vaatlen seltskonda. Välimuselt olen nagu nemandki. Frakk sobib mulle päris hästi; tast ei ole märkata, et ta tänaseks õhtuks tõin pandimajast. On lollius üksi seista. Peaksin mingisuguse grupi juure astuma ja sellega liituma. Need inimesed ju ei tea, et kannan täna esmakordselt frakki ja ei aimagi, et mu rahataskus on ainult kümme pengot, mis mu ema laenas noist sajast kuuest kümnest pengost, mis talle esimesel kuupalgana koju tõin. Ta pani mulle südamele rahast mitte rohkem välja anda, kui tingimata vajalik. Need kümme pengot puuduks tunduvalt majapidamises.

Armuline proua on juba kaks korda minu poole naeratanud. Ma ei tohi nii eralduda, peaksin seltskonda lõbustama. Selleks ma ju siin olengi . . . Tulen aeglaselt nurgast välja ja ühinen vestleva, väikese grupiga. Seisatun valgelt riietatud, punajuukselise tütarlapse kõrval ja kuulan vaikselt, et — võib olla — isegi jutust osa võtta.

Punajuukseline tütarlaps vaatab mulle otsa ja naeratab. On ju ka tõepoolest koomiline, et seisan siin, lausumata sõnagi. Pööran äkki ringi ja lähen kiirete sammudega, nagu oleksin seal tuttava avastanud, saali teise otsa. Tunnen, kuidas mind tütarlapse pilk jälgib.

Astun väikese lauakese juure, millel seisavad joogid mitmevärvilisis pudeleis, nende kõrval sädelevad kristallklaasid. Valan enesele kiire haarega esimesest pudelist sisse ja tühjendan klaasi ühe sõõmuga. Jook on

kange, maitseb hea. Joon veel kaks klaasitäit. Nii. Tunnen end nüüd juba tunduvalt paremana, kergemana, rahulikumana. Vaatan endise seltskonna poole tagasi. Punajuukseline tütarlaps ei vaata enam siia. Kahju. Ta on ilus tütarlaps. Valge, lõhnava, suursugune.

Tunnen väikest peapööritist, kuid see ei tee viga. Kuulun suursugusesse seltskonda. Keegi ei päri selle järele, kust tulen, palju mul on raha taskus, mis homme lõunaks söön. Võtan laual seisvast kastist paberossi kullatud suosaga ja süttan ta.

Tunnen end nüüd juba hästi. Ainult oma saamatusest ei saa ma veel lahti. Tean juba, millest see tuleb. Lapsepõlvest saadik on mulle pähe tuubitud, et nood inimesed on rohkem, on eeskujulisemad kui mina. Juba sellepärast, et neil on palju raha. See teadvus vallandab minus meeletu arguse.

Punajuukseline tütarlaps on jälle minu poole vaadanud. Ta lahkub oma seltskonnast ja läheb nurka. Seal istub ühe laua ümber mitu inimest kaardimängu juures. Mõned seisavad mängijate taga, ja vaatavad pealt. Süttan veel ühe paberossi, tühjendan veel klaasikese ja lähen aeglaselt mängulaua juure.

Nad mängivad „Chemini“. Üks paljaspäine noormees monoklis hoiab pankka. Ta ees on hunnik raha. Ta jagab lohakalt kaarte, võidab — ja pistab võidu tasku. Teised kaotavad naeratades; neist on märkata, et neile on kõrvalise tähtsusega, kas nad võidavad või kaotavad.

Vaatan mängu pealt. Satun punajuukselise tütarlapse kõrvale. Ta kehast hoovab peent lõhna. Ta lumivalge nahk sädeleb kleidiväljalõike all. Mäng näib teda huvitavat. Ma ei ole veel iialgi elus seisnud nii lähedal suursuguse tütarlapse kõrval.

Noor mees annab panga väikesele, pakusule mehele. Mõned mängijad tõusevad, teised istuvad nende asemele lauda. Paks härra jagab juba kaarte.

„Teie ei mängi?“ pöörab äkki punajuukseline tütarlaps minu poole.

„Ma ei mängi tavalikult,“ vastasin naeratades. Tunnen, et mu häälik pikast vaikimisest on kare, ja see teeb mind häbelikuks. Tütarlaps naeratab ühtesoodu, kuna ta pilk minust üle libiseb. Siis pöörab ta jälle laua poole.

Tõmban oma rahatasku ja avan selle. Ilusasti kokkupandult lebavad seal kaks viie-pengo-tähte. Heidan ühe tähe kindla shestiga lauale.

„Panga kord!“ ütleb naeratades paks mees. Ja ta kogub laual lebava raha kokku. Ka minu raha. Naeratan. Sees aga tunnen südant kloppivat. Viis pengot. Palju raha. Lõpp. Ei tee viga! Ütlen emale, et sõitsin taksomeetris koju. Sellega olgu aga lõpp. Tahan edasi minna, kui minu ees tõuseb härra. Ta plats on üks silmapilk tühi. Punajuukseline tütarlaps vaatab mind vaikivalt. Ta silmis põleb imeline tuli ja ma loen neist, et ta soovib, et ma mängiksin. Võtan istet ja juba lebavad mu viimased viis pengot laual.

Rohkem raha mul kaasas ei ole. Kui sellegi raha kaotan, ei jää mulle niigi palju, et võiksin toatüdrukule jootraha anda. Kui raha kaotan, pean ma, kes vaevalt maha istusin, tõusma ja kaduma. Nagu püütud varas. Ma ei oleks tohtinud istuda. Kuid nüüd on ükskõik. Kui raha kaotan, tõusen, nagu oleksin vana sõpra märganud. Ehk ei puutu see põrmugi silma.

„Olete võitnud!“ kuulen ma. Mul ei ole aega kergendatult hingata. Juba jagab pangapidaja kaardid ja ma ei haara raha järele. See lebab mu ees. Nagu nõiutuna ei suuda ma end liigutada. Vaatan pealt, kuidas mu raha neli korda järjestikku kasvab. Mu ümber naeravad juba kõik. Kõik võidavad. Paks härra on kõige lõbusam, lõpuks tõuseb ta ja annab panga üle.

Loen oma raha. Kaheksa kümmend pengot! Teener pakub shampanjat. Lõõn klaasi punajuukselise tütarlapse omaga kokku. Joome. Ta istub mu kõrvale. Vestleme mägust. Tal on meeldiv, kõlav hää. Tunnen end väga hästi. Minu ees rahataskus on kaheksakümmend pengot.

Ehmun äkki. Kaardid lükatakse minu ette. Nüüd hoian mina panka. Võtan raha rahataskust ja asetan selle enese ette lauale. Siis jagan kaardid, nagu nägin eelmisi pangapidajaid tegevat. Algul on raske. Ma ei tea rutuga, palju mul on. Ma ei kaalu enam. Võidan neli korda järjestikku. Mu ees lebavad juba saja-pengolised. Mu närvid värisuvad. Tütarlaps istub üsna lähedal. Tunnen ta keha tuld. Annan panga edasi. Ja võidan. Aegamööda tekib mu ümber vaikus. Mu õnne jälgitakse imestusega. Mängitakse väikeste summade peale; kaotan mõnikord, kuid võidan siis uuesti, võidan lakkamatult.

Jagan kaarte nüüd juba mehaaniliselt. Segamise ajal loetlen raha. Mu ees on roh-

kem kui kaks tuhat pengot. Nõjatun toolile ja naeratan. Mis ütleb mu ema, kui näeb seda raha? Üürime uue korteri, võtame teenija, loobume passijast. Palun pangainstituudilt puhkust ja teen väikese reisi. Peale tagasitulekut otsin ilusa tütarlapse üles.

Ta on üks. Istume kamina juure ja joome teed. . . . Kaks tuhat pengot! Veel ialgi elus ei ole ma nii palju raha korruga näinud. Tõusen ja. . . . Ei. Veel viimane jagamine. Vaatan ringi. Vaevalt mõned paneked. Mõni sada pengot. Haaran juba kaartide järele, kui mu selja taga kostab hää:

„Mina hoian panka.“

Pööran ümber. Endine noor mees monoklis. Ta naeratab rahulikult, hoiab rahatasku käes. Sellest vaatavad tuhat-pengolised. Mul on tundmus, nagu oleksin hoobi südame pihta saanud. Tunnen seljal külmavärinaid, olen vist kahvatanud.

Mis sünnib nüüd?

Ma ei või tõusta. Ei tohi ära joosta. Olen rumala, tigea juhuse kütüsis, mis otsustab mu elu üle. Kui raha kaotan, on kõik otsas. Kas pean tühja rahataskuga kesk öösil jala koju rändama? Mõne silmapilgu kestvusel sähvivad mu peast läbi paljud pildid, mälestused, soovid ja mõtted.

Oman kas nelituhast pengot või — mitte midagi. Nelituhast!

Suur Jumal, ära mind nüüd maha jäta! Mitte seekord. . . . Nelituhast! Väljas on kevad. Mai. Võin selle raha eest kõik osta, kogu kevade, elu, naisi, unenägusid, korraliku ülikonna, muusikat, reisi, mille järele nüüd, kuna seda olen maitsnud, igatsen nagu surija ihkab viimast armuleiba.

Tunnen, et kõik pilgud on minule sihitud. Tütarlaps väriseb ärevusest. Külmalt, peagu pilkavalt kiirgab noore mehe monokkel. Mind haarab metsik viha. „Röövlid!“ karjatab minus meeleheide. „Ta võtab mu raha.“

Liig hilja.

Olen juba kaardid jaganud. Mu käsi ei värise. Kogu mu jõud, energia, kogu mu minevik ja tulevik on shestis, millega viskan kaardid lauale. Heljudes kuristiku kohal, langen väljasirutatud käsivartega sügavikku; sel silmapilgul ei ole minu ees ja taga muud midagi, kui kirjud kaardid, mis nüüd mu elu üle peavad otsustama.

Mu ümber on metsik lärm. Kõik kõnelevad korruga. Naerdakse, kisatakse, koputatakse mulle õlale.

Olen võitnud! Raha lükatakse minu poole. Istun ühe silmapilgu ja vaatlen seda. Mu otsaesine on higine; mulle näib, et minus

midagi on kärisenud. Mind valdab surmaväsimus. Istun ja naeratan, siis topin raha püksitaskusse ja tõusen toolilt.

Mind ei panda enam tähele. Mäng jätkub. Astun aeglaselt väikese laua juure ja joon külma jooki. Silitan käega märkamata taskut, mis on rahast paisunud. Nelituhat pengot!

Olen täitsa mõttetu, roidunud. Vaatan ringi ja silman punast tütarlast nurgas. Üksi. Tean. Ta ootab mind. Kas pean nüüd ta juure minema ja temaga vestlema? Mis pean talle ütleva? Et ta mängulaua ääres värises. Et ta oleks süüdi, kui . . . Ei. Ma ei tohi sellele mõelda. Ja kogu see seltskond siin. Kui tühised, igavad ja tähtsusetad on need inimesed . . . Kahetsen neid! Lahkun neist.

Sammun aeglaselt väljakäigu poole. Ükselt vaatan veel kord saali tagasi.

Teie tahtsite mind paljaks röövida! mõtlen ma endamisi ja naeran.

Lähem uhkelt ettesirutatud rinnaga kodu poole. Väike, vaikne kevadöö. Taevas särab kuu, sädelevad tähed. Mu südames elab rõõm. Ja mu taskus on raha. Nelituhat pengot!

Ja sammudes niiviisi edasi, valdab mind meelethuvi mõtte juures, et mult taheti mu raha võtta.

„Need kaabakad,“ sisises täis vihavaenu läbi hammaste ja viipan hajameelselt mööduva, vaba taksomeetri.

№. 13.

Prantsuse kirjanik Jacques Constant.

Sam Varner, autovabriku direktor, patustas Bobile julgustavalt õlale:

„Noh, pea püsti, mu poiss; usun kindlasti, et võidate!“

Võidusõitja raputas kaheldes pead. Tema oli tähtis sõitja ja tema nime tunti nii vana kui uues maailmas. Aga see sõidutee, kuipalju autosid ja gumme pidi seal purunema!

Tee lookles üle mägede ja läbi orgude, järsud mäed, jõerad mäeküljed ja käänud, otse kuratlikud käänud! Mitte kümnet kilomeetritki tasandikku ehk head teed. Ja siin pidid võitma Tom Milton ja John Higgins, keda Ameerikas parimateks sõitjateks loeti ja kes olid vandunud ennem kaela murda kui sellest greenhornist, eurooplasest, taha jääda.

„Noh, varemast vastasest ei olnud ka kergemad ja teed paremad. Ja kuigi, siis oskame oma võitu ometi kõrgemini hinnata,“ arvas direktor. „Teie võitsite ju isegi Carlo Foggia!“

Sõitja kahvatus. Teda oli haaranud oimetus. Miks? Kas ta oma närve enam ei valitsenud? Naeruväärt, sest et ta stardinumbriks oli saanud 13? Või et talle meelde tuletati Carlo Foggia? Lollus, see oli surnud ja ta rumal lugu juba ammugi unustatud — keegi ei mõtelnud enam sellele!

Keegi? Kes ta siis võis unustada? Carlo Foggia, noort itaalia favoriiti Coppa Flo-

rial. Kuidas oleksid kogenud prantsuse asjatundjad, teiste hulgas Robert de Gauche, noort sõitjat naernud, kel polnud rutiini, aga oli julgust ja hulljulgest. Kellele sai kardetavaks iga käänak ja kes ometi igast käänakust läbi sõitis pidurdamata. Nõnda lõi ta nad kõik, võitis Prantsusmaa eliidi, võitis isegi Robert de Gauche, lendas temast mööda ja naeris.

Kui ta ei oleks naernud. Aga sellele nooruslikule võitjanaeratusale võis ta vastata vaid vihaga, hullpöörase, piiritu vihaga.

Siis tuli Taglia Florio. Robertil oli kangejõuline auto, Carlol ta vana auto. Pauk kõmatas, mootorid ähkisid, autod lendasid võistu tuulega.

Robert ees, otse tema kannul Carlo. Kaugel tagapool teised. Siis nihkus Carlo punane auto lähemale, ikka lähemale, nüüd oli ta tema kõrval, nüüd sõitis ta temast mööda, jällegi jultunud naeratus näol. Robert kõigest jõust tema kannul. Autode vahe vähenes jällegi, Robert oli juba üsna Carlo auto lähedal.

Siis suur kurve — teekäänak. Täiel jõul pööras Robert. Seal oli see punane kurat, seal oli kurve ja nüüd sõitis Roberti auto vastu Carlo autot, ja lendas üperpalli, veeres üle järsu kalda pealtvaatajate kohkumiseks alla ja jäi seal rusuhunnikuna seisma. Robert pani oma masina jälle käima ja võitis . . .

Foggia oli surnud sõnatult. Keegi ei aimanud asja tõelist seisukorda. Ja kui võitja astus laudsile pandud võistleja ette, suur pärg käte vahel, siis talle hõisati vastu. Ja surnu naeris oma noorusliku võitjanaerastust . . .

Seda ei suutnud Robert iial unustada, seda kahvatut, rätikutesse mähitud, purustatud nägu ja naeratust, võitja naeratust.

„Kõik valmis, mr. Gauche?“

„Kõik valmis, mr. Varner!“

Võidukindlalt hällus punane auto oma madalail rattail, võidukindlalt plagises 90. H P-mootor. Kärsitult ja närviliselt vaatasid võidusõitjad startijale. Viimaks kõmatas pauk!

Roberti auto tuiskas teele. Ja tema taga tulid kui metsik jaht: Milton Higgins ja teised.

Miltoni auto oli kollane, nagu tema oma Taglia Florial, ja tema oma oli punane, nagu tookord Carlo surmaauto.

Kadugu need lollid mõtted! Täna pidid närvid olema raudsed ja sõna kuulma. Silmad kindlasti teele suunatud, käed kõvasti volandil. Ta ju pidi võitma. Edasi!

Robert sõitis.

„Kui meil nüüd ei teki äpardust, Dick, siis võidame!“

Mehaanik noogutas rahustavalt, ta tundis masina tublidust.

Robert sõitis. Paremalt ja vasakul lendasid mööda puud, telefonipostid, majad, mõnikord väike küla, siis kaljud. Tee viis mäest üles, teeosa raskemale osale.

Mängledes ronis punane auto järsule mäele. Aga tema tagant kostsid hõisked: „Milton jõuab järele!“

Suur kurve. Tee tegi terava kääna ja laskus siis vahetumalt ruttu allapoole. Siin vähendasid sõitjad pisut kiirust. Tee oli

kitsas, paremal pool ähvardas sile kaljusein ja vasakul sügav kuristik.

Robert sõitis, võidule kindel, ettevaatlikult käänakule. Siin Milton mööda ei pääsenud. Kollane auto tormas kurvele, Milton, võitu himustades, ei olnud kiirust vähendanud ja tormas eelsõitjale järele.

Robert sõitis, tema kannul vaenuliku mootori plagin, siis kuulista vastase võidurõõmsat hütet: „Tee lahti!“

Ta vaatas taha. Ta auto tolmupilvest paistis ainult ebamääraselt ruttusuurenev kollane auto.

Nüüd tundis ta ära nr. 7, Carlo Foggia numbri, tundis ära kahvatu näo, mis rätikutesse mähitud, tundis ära naeratuse, surnu vihatud naeratuse.

„Tee lahti!“ Carlo hää.

„See on Carlo Foggia,“ kisendas ta oma kaaslasele, „ma pean surnu teelt kõrvale sõitma!“

Ta vallandas käed roolilt ja laskis piduri peale. Hirmus pragin, kahekordne kiljatus, auto lõi uperpalli ja veeres kuristikku.

Tom Milton sõitis edasi, pilk oma ees teel, käed kõvasti rooli küljes, vastu võidule.

Surnud pandi laudsile. Võistlejad tulid kõik, lilled käes ja pead norus. Sõnu neil ei olnud, ainult hirm saatuse eest, mis nemadki võis homme või ülehommepanna laudsile, kahvatud ja verised nagu need kaks.

Siis näksas Roger Brugnon, kes ka Taglia Florio juures viibinud, Tom Miltonile:

„Vaata ometi Bobi näole! Sama naeratus kui Carlo Foggial! Sama naeratus!“

Ja tõesti, surnu näol seisis võitja särav naeratus.

Bill & Billie.

Inglise kirjanik P. G. Wodehouse.

Bill & Billie ei olnud firma.

Bill & Billie oli abielupaar, õige abielupaar väikese, hästi ja mugavalt sisustatud korteriga ja ainsa abieluvoodiga. See on tõendus armastusest, mis nii õelda pole igapäevane ja millele iga lihtsaimgi äripäev on pühapäev.

Bill & Billiel oli sõber. Kena, armas, sobiv, abivalmis sõber. Ma leiaksin sellele inimesele veel palju, palju omadussõnu, jõud-

mata tema hiilgavate omaduste õigele hindamisele, sest see sõbrast imeinimene olin mina. Aga lugeja tunneb mind ja sellepärast loobun raske südamega muudest kiidusõnadest.

Ma viibisin kaunis tihti Bill & Billie juures ja pean ütlema, nende juures oli alati lõbus olla. Kui abielu alati selline on, siis ma ei taipu, mispärast inimesed abielu kardavad. Ükski mees ei abiellu, temaga abi-

ellutakse. Nii ka Bill. Aga ta ei teadnud seda.

Asi oli nii. Bill ei olnud ju õieti mitte see, keda kutsutakse idioodiks, aga targaks ei võinud teda nimetada ka parimgi sõber. Temal oli alati tuhat kribu-krabu asja peas ja siis unustas ta kõik tähtsamad. Kui temaga oli kokku räägitud lõntsh Carltonis, siis võidi teda rahulikult kohata Billie juures. Selline oli Bill, ja see oli ta ainus viga.

Ühel päeval kohtasin teda, kui tal oli kimp punaseid roose käes.

„Hallo, Bill, kuhu sa lähed selle aiaviljaga?“

„Aiaviljaga? Ah nii, roosid. Jumal needku mind, kui tean, kes mulle need okkalised esemed pihku pistis. Tahan nad kinkida oma vanaemale.“

„Anna nad mulle, küll mina nad ju kastan!“

„Oled hea sõber, mu poiss, tahad täna meil süüa.“

„Topp, tulen!“

Ja ma läksin. Jõudsin sinna varem kui Bill, tegin sügava kummarduse ja andsin roosid Billiele. Billie imestas pisut minu tulekut, kuid oli nii hästi kasvatatud, et seda eriti ei ilmutanud. Billie nägi välja suurepärasena. Nagu suur daam. Kandis toredat õhtukleiti ja toredat ehet. Jah, selline naine võib oma mehe tõesti teha toas-konutajaks.

Bill tuli büroost roidunult, teretas Billiet õrnalt, kuid ometi pisut ärilikult ja nõudis kohe süüa.

„Noh, oled täna enda teinud õige peeneks. Selles on süüdi vististi küll siin see vanapoiss? Ega sa ometi ei kuri, et ma ta nii äkki meile kutsusin?“

„Tom on mulle väga armas, aga tema pärast ei teinud ma ennast mitte ilusaks...“

Billie ütles seda üsna tasa ja sõnade tagant kostis tagasihoitnd nutt. Siis lahkus ta.

Me vaatasime talle kohmetult järele. Meie vestlus ei olnud eriti elav ja sellepärast lahkusin minagi varsti.

Järgmisel päeval külastas mind Bill. Nägi välja nagu hapu kurk ookeanis. Teretuse asemel kisendas ta: „Kas tead, kui kaua ma olen abielus?“

„Daatum ei kuulu veel ajalukku, mu poiss, aga ma usun, et seda umbes aasta on.“

„Mitte umbes aasta, vaid täpselt aasta. Eile oli mu pulmapäev. Olin Billie lubanud viia operisse. Pääsmed olid mul juba ammu taskus. Mul oli ju kõik aeg tunne, nagu oleksin midagi unustanud. Aga see mulle ei meelestunud.“

„Kuni su abikaasa sulle seda meelde tuletas?“

„Jah, ta andis mulle mõista, milline taktikas mees sa oled. Sina polnud me pulmapäeva unustanud, vaid olid talle toonud toredad roosid. Minu roosid, kaabakas!“

Ütles ja läks.

Järgmisel päeval oli mul Billiega pikem telefonikõnelus. Ta oli Billi unustavuse üle väga pahane. Siis septsimes väikese kahjutu komploti. Tähendab Billie septses selle ja mina pidin lubama teda selle juures alistuvalt aidata.

Õhtul tormas Bill minu tuppa, paberileht käes.

„Ta on läinud, tõesti läinud!“

„Kes?“ küsisin variseerlikult.

„Billie,“ nuttis ta ja viskas mulle lahkumisekirja kätte.

„Armas Bill! Ma lahkun, sest et sa mind nähtavasti enam ei armasta. Kui sa mind aga ometi veel armastad, siis too mu minu sünnipäeval Rizi hotellist ära. Aga ära unusta! Billie.“

„Noh, siis on ju kõik parimas korras. Lähed vaid Rizi ja lepitad ta roosidega!“

„Kuidas? Seal seisab ju selgesti: sünnipäev. Ehk tead sina, millal see on, mis?“

„Olen siis mina Billie mees või sina, mis?“

„Mul on tähtsamaid asju meeles pidada kui neetud tähtpäevi ja aastaarvusi!“

„Jah, siis on asi lootusetu ja Billie laseb enda sinust lahutada!“

„See sulle juba sobiks, vana kelm. Aga kui minu pealuu ka puruneks, küll ma daatumi kätte saan.“

Ta läks ja tuli järgmisel hommikul uuesti.

„Käes,“ võidutses ta.

„Noh, siis on ju kõik korras. Millal on siis Billie sünnipäev?“

„Sügisel,“ ütles ta.

„Sügis on pikk, mu armas; sa ei või ju sügisel iga päev seista Rizi ees ja Billiet oodata!“

„Miks mitte. See on siis kõige kindlam, et Billiet kohtan.“

„Kust tead, et sünnipäev on sügisel?“

„Mäletan, et siis sadas.“

„Aga inimene, sadada võib igal ajal, mitte ainult sügisel.“

„Sa arvad siis, et ta sügisel ei ole?“

„Ma ei arva midagi. Kui sa ei leia paremaid teateid, võid metsa minna,“ ütlesin ma jämedalt.

Bill lahkus.

Koidu ajal ilmus ta jälle.

„Leidsin alguseks punkti. Otsin Billiele

mullu sünnipäevaks smaragdsõrmuse. Kullassepp peab oma raamatust nägema, millal see oli.“

„Tore! Läheme siis kullassepa juurde.“

Ta silmitses mind rõõmust särades.

„Sa tunned siis seda kullasseppa?“

„Mina mitte, aga sina. Sina ju ostsid smaragdsõrmuse.“

„Mul oli juba raske sõrmustki meelestada, aga kullassepa nime ja aadressi olen täiesti unustanud.“

„Noh, siis pole midagi teha; ehk meelestub sulle midagi paremat?“

Lootusrikkalt ilmus ta järgmisel päeval.

„Mulle meelestus . . .“

„Sünnipäeva daatum? Kullassepa aadress?“

„Ei. Tean ainult, et viibisime Billie sünnipäeval Olümpia varietees.“

„Õnnetu! Sinna võib igamees ju igal ajal minna. Sellega pole midagi teha.“

„Aga mulle meelestus peonumber. Seal laulis keegi neeger isakass Feliksina.“

Helistasime Olümpia-varietee direktsiioonile ja kuulsime: „neeger isakass Feliksina 8—15 maini.“

„Nii siis tarvitsen vaid 8 päeva Rizi ees seista.“

Mul oli tast kahju ja ma ütlesin:

„Enne kui läksite Olümpia-varieteesse, maksid tüüri. Vaata tshekiraamatust järele, millal see oli, sest see oli siis Billie sünnipäev!“

Ta langes mulle kaela ja nuttis rõõmu pärast. Siis ta läks ja ma helistasin Billiele: „Hallo, Billie, kõik on korras! Billie tuli su sünnipäev meelde . . .“

„Ootan juba ligi nädal. Kas sa ei oleks võinud teda pisut aidata?“

„Pidin teile ju ausõna andma, et ma midagi . . .“

„Mis on mul asja teie rumala ausõnaga, kui pean sellepärast oma südame Billie ootama. Küll ma ütlen Billie, millise kompoti te tema vastu toime panite!“

„Aga armas, armas . . .“

„Tont on teie armas . . .! Midagi ei taha ma teist enam teada!“

Ta pani kõnetoru hargile.

Billist & Billiest sai jälle õige abielupaar hästi ja mugavalt sisustatud korteris.

Aga mind sinna enam ei kutsutud. Kohates neid tänaval, märkasid selgesti, et olin neile muutunud õhuks.

Olin selle üle esialgul pahane, siis aga palusin andeks. Ja muutusin uuesti nende usaldusmeheks ja ka vaderiks.

Sest firma nimi on nüüd: Bill & Billie & Billy.

Te ometi taipate? Mitte?

Firma ainuomanik oli muidugi noorim osanik. Tema käes oli kõik võim. Tema oli isand Bill & Billie üle ja minu üle ja kõigi teiste asjade üle.

Meie little-boy, meie Billy.

Üllatus.

Daani kirjanik **Palle Rosenkrantz.**

Leidub inimesi, kes arvavad üllatust juba kinkimise pooleks rõõmuks; võib ju olla, et rõõmustav on midagi saada, mis inimese on oodanud, kuid andja riskeerib selle juures alati. Mina üllatusest suurt ei hooli, ja ma jutustan mispärast:

Minu naisel on nõrkus antiikmööblite vastu. Mina olen moodsam ja leian, et meie, oma aja inimesed, peame rohkem lugu pidama sellest, mis meie aeg ise saavutab. Kummud võib ju olla üsna kena, ja Louis XIV. ajal valmistati neid väga ilusaid — minule on maja seinasse ehitatud kappmood-sas korteris tuhatkorda armsam: ei vaja ruumi ja ei maksa midagi.

Noh, minu naine oli enesele ühe kum-

muti pähe võtnud ja soovis enesele seda sünnipäevaks. Mina leidsin, et meie midagi hädalisemat tarvis on, ja ütlesin ei.

Mõni päev enne minu naise sünnipäeva pidi olema vana aadlipreili mahajäetud varanduse oksjon, ja sellised oksjonid on ju kummutita võimatud. Minu naine käis asju ennem vaatamas ja sellest ajast saadik meie majas enam muust ei räägitudki kui preili von Adlerschildi kummutist.

„Sa saad ta võileiva eest, Anton,“ ütles mu naine, „sest kes ostab meie päevil veel kummutit!“

„No vaata!“ vastasin mina. „Sellepärast ei osta minagi seda. Ei tule mulle uneski meelde!“

Kuid inimene on nõrk selle vastu, keda ta armastab. Paar päeva enne sünnipäeva pidi olema oksjon ja ma otsustasin selle monstrumi osta. Naisele ma ei lausunud midagi, see pidi talle olema üllatuseks.

Ent ise ma ei tahtnud oksjonile minna, seda oleks mu naine kuulda saanud ja siis oleks üllatus läinud ja see oli asjus kõige tähtsam. Sellepärast helistasin komisjonär Hansenile ja tegin talle ülesandeks minu eest oksjonile minna.

„Ostke mulle kummut nr. 71!“

„Kui palju ma võin pakkuda?“ küsis tema.

Ah mis, mõtlesin. Keegi ju ei paku, ütles talle, et kummutit tahad saada. Ja nii ma ütlesingi.

Kaks päeva hiljem tuli Hansen minu juurde kontoris ja ütles võidukalt:

„Sain kummuti, kuid võitlus oli kange!“

„Mis?“ ütlesin mina. „Kuidas nii?“

„Jah,“ vastas tema, „see oli keegi noor mees, kes seda ka tahtis saada. Esimene pakkumine oli nelikümmend krooni. Mina pakkusin kümme enam — tema ka kümme ja nii võistlesime tüki aega. Äkki pakkus ta kakskümmendviis enam. Noh, mõtlesin, ta tahab mind maha raputada — ja lisasin ka kakskümmendviis — ja nõnda võitlesime ta pärast umbes kümme minutit.

Kui mina pakkusin viissada, lõpetas tema.“

„Olete hulluks läinud, Hansen?“ ütlesin. Viissada krooni sellise kummuti eest!“

Hansen laup kiprus:

„Ütlesite ju mulle, et tahate teda saada. Ja ma küsisin nimelt, kui palju võin pakkuda. Kui mul piiri ei ole, pakun, kuni asja saan. Ma ei võiju enesele lasta ütelda: miks te rohkem ei pakkunud?“

Hea küll. Mis jäi mul muud üle, kui kalli ostu eest veel hea nägu teha.

Sünnipäeval tuli kaks ekspressi kummutiga.

„Siin ta sul on, Gerda,“ ütlesin uhkesti.

Mu naine vaatas mind ehmudes.

„Kas sa ei rõõmusta?“ küsisin.

„On see preili von Adlerschildi oksjonilt?“ küsis ta viivitades.

„Jah,“ vastasin. „Miks sa küsid?“

„Mis sa ta eest maksid?“

„Sain odavasti,“ ütlesin; ei tahtnud ta rõõmu vähendada.

Ta silmitses mind kartlikult:

„Olin saatnud oma venna oksjonile, et ta kummuti mulle ostaks. Tema on pakkunud 475 kroonini, kuid komisjonär võitnud ta viiesajaga. Ja need kaks on olnud ainsad, kes pakkunud . . .“

Ei, tänan, üllatustega ei taha ma iial enam midagi tegemist teha!

Naissekretär.

Saksa kirjanik **G. Beier.**

Ühel päeval langes peadirektori pilk temale, kui ta mitme herra seltsis käitises läbi läks. Hanne oli juba neli aastat teenistuses. Nüüd kutsuti ta esimest korda direksiooni büroosse.

Neiu imestas; tal oli tume aimdus ülesütlemisest ja teistest pahedest.

„Ah mis!“ lohutas teda punajuukseline ja ninatark Mia, kuna Hanne peegli ees veel oma juukseid korraldas. „Sa meeldid talle, muud midagi. Ja ta otsib ühendust.“

„Peadirektor ja tema erasekretär!“ katsumus Hanne naeratada. „Meie ei vänta siin ju filmi, kus selliseid asju juhtub.“

„Noh, miks ta sind siis muidu enda juurde kutsub? Üles ütelda võib sulle ju ka büroojuhataja üksipäi. Sellega ei tarvitse herra peadirektor ennast vaevata. Ütlen sulle: ta

on sinusse armunud. Oo, kuidas ta sind silmitses! Sina!“

„Ära räägi lollust!“ tõrjus Hanne pahaselt. — —

„Preili Lenz,“ ütles peadirektor, kui Hanne kohmetult oli aset võtnud klubi-toolil, „ma lasksin enesele tuna teie isikupaberid. Teie olete juba neli aastat siin teenistuses? Ja teie palk on 150 krooni?“

„Jah,“ sosistas Hanne.

„Seda on õieti vähe,“ arvas kõrge ülemus.

„Jah,“ vastas Hanne veel tasamini.

„On teil midagi selle vastu, kui ma teie palga tõstan 250 kroonile?“ küsis peadirektor ja naeratas talle julgustavalt vastu.

„Aga — millega — mille eest . . .?“ kogeles neiu punastades.

„Kas te siis ei usu, et selle vääriline olete oma tööga?“ küsis peadirektor lihtsalt. —

Möödusid mõned kuud. Hannest sai viimaks peadirektori naissekretär. Ta oli õnnelik ja täitis oma kohused erilise agarusega.

„Pean ometi olema selle vääriline!“ tunnistas ta endale. Ta tundis, et õnn teda üllatavalt oli kohanud, aga kuna ta kahekordse hoolega töötas, uskus ta, et oma õnnele juba peaaegu võis seletuse leida.

Mõnikord ta kohtas käitises Miat. Siis see naeratas pilkavalt.

„Minule ära salga midagi!“ ütles Mia kord.

„Mida siis?“ küsis Hanne ehmudes.

„No noo!“ ütles Mia ja pööras talle selja. — —

Varsti naeratasid teisedki nagu Mia. Naeratasid teadvalt, mõistvalt, salapäraselt.

Hanne oli peadirektori seltsis paar korda külastanud teatrit ja pärast kuski koos söönud. Neid oli nähtud.

Käitises kurseerisid kuulujutud. Mia hooldis selle eest, et nad ei vaikinud.

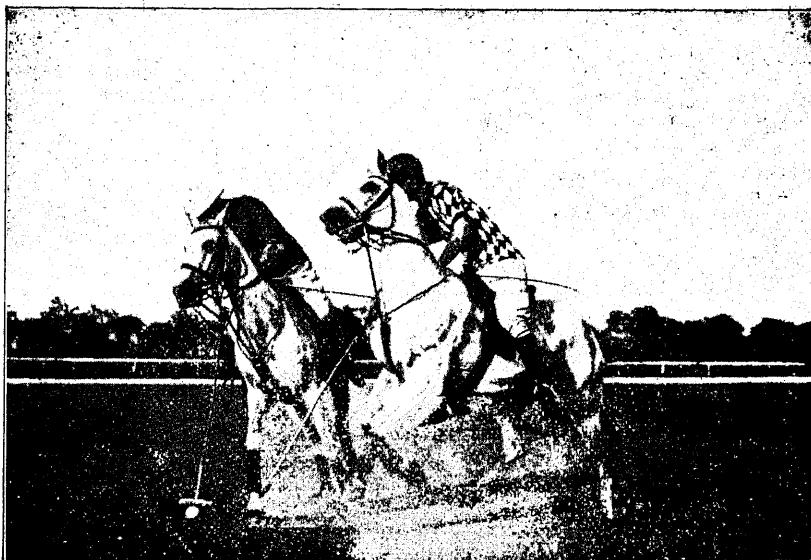
Siis ühel päeval tekkisid Hanne ja peigmehe vahel, kes oli kohata ja keda Hanne toetas, lahkarvamised.

„Mind sa juba ei saa petta!“ ütles peigmees, kui Hanne asja oli jutustanud ja seletanud. Talle meelestus, et Mia oli tarvitanud umbes samu sõnu.

„Mind sa juba ei peta!“ karjus Karl veel kord, sest et Hanne vaikis. „Kas usud, et olen nii rumal? Kes tõstab siis vähemagi põhjusest sinu palka praegusel raskel ajal, sõidab sinuga teatrisse, sööb sinuga kallid restoranis, kui tal puudub kindel eesmärk? Kas pean ootama ja vaatama, kuni härra peadirektor, kui ta tõesti veel pole sihile jõudnud. . . .“

„Lõpeta!“ palus Hanne.

„Ei lõpeta!“ jätkas Karl ärritatult. „Pean sulle seda kord ometi ütlema. Iga suutäis, mis mulle töid, iga pisiasi, iga kingitus, iga raamat, iga kaelaside om mulle valmistanud unetuid öid. Selliseid omakasutuid matuid peadirektoreid ei leidu isegi filmis. Nõuan, et lased enda käitisse tagasi paigutada. Ja kui me ka peaksime nälgima!“

Polo.

Pildistanud C. Schütze, Hamburgist, Voigtländer-Helliariga.

„Nälgima!“ Hanne naeris põlastavalt. „Nagu see mulle midagi teeks! Miks mitte nälgida? See on parem kui sinu hirmsaid sõnu kuulda. Aga kohast ei või ma loobuda. See oleks suurim tänamatus tõesti ausa iseloomu vastu.“

Karl hakkas põlgavalt naerma ja tõmbas sõrmuse sõrmest. — —

Kõik läks nii ruttu, nagu seda keegi ei oleks teadnud arvata. Karl kannatas hirmsaid piinu: Hanne oli enda öösel pärast seda konflikti gaasiga mürgitanud. Kaasinimeste tigidus ja mõistmatus olid ta elutahte äkki murdnud.

Peadirektor seisis vapustatult ta kalmu ees. Isegi siin ei vaikinud kuulujutt, ja uudishimuline maailm otsis ta näolt arvatava patu jälgi.

„Uskuge mind,“ ütles peadirektor kord hiljem oma tuttavate ringkonnas, kui keegi oli julenud jutu juhtida Hanne Lenzile, „uskuge mind: Mingisugust teist põhjust polnud mul tahtes sellele neiule valmistada paremat, kenamat elu, kui suur sarnadus, mis tal oli minu ainsa, ammu surnud tütreaga.“

Keegi ei osanud sellele lihtsale seletusele midagi vastata. Kõik olid vapustatud.

Ja peadirektor kustutas pikkamisi oma sigari otsa tuhatoosis, näos ilme, nagu võidaks tema pärast ka maailm, vähemalt maailma arvamine, samuti sõrmede vahel ära kustutada.

Meeletu mees.

Romaan Saksa keelest.

4

„See on minu neiutoa sissesead,“ ütles Kora ja silitas tasakesi laua helerohelist siidvaipa. „Minu ema annetas mulle selle toa sisseseade minu viieteistkümnendaks sünnipäevaks—viimane, mis ta veel nägi!“

„Vaene laps, nii varakult pidid sa juba armastusest ilma jääma!“ ütles Arnd kaas-tundlikult.

Kora noogutas nukralt.

„Minu isagi on nüüd juba neli aastat surnud,“ ütles ta. „Ja sellest saadik olen ma maailmas üksik.“

Arnd vaatas saledale valgele naisele, süda täis sügavat armastust, millele nüüd veel seltsis kaastunne. Ta oleks tahtnud teda kaenlasse võtta, suudelda, kuid teadis, et Kora tema poolt vähimatki lähenemist ei sallinud ja ta oleks tagasi lükanud. Raske oli tal ennast valitseda.

„Kora,“ ütles ta tasakesi manitsedes ja ja väga südamliselt, „nüüd ei ole sa enam üksik. Sul on kaks inimest, kes kuuluvad täiesti sulle ja kellele sa oled kõik!“

Nagu ärgatas tõstis noor proua pea ja äi-gas üle silmade.

„Ma ei kurdagi enam, sestsaadik kui mul on Dieter,“ ütles ta oma harilikul, rahuli-kul toonil.

Arnd võpatas, kuid nägi, et Koral pol-nud tahet teda solvata; ta lihtsalt ei mõtel-nud temale, nii ei võinud ta teda selles mainimises ka puudutada.

Julgustatult pöördus ta minekule, aga Kora peatas teda lapsetoa ukse juures.

„Mine parem teiselt poolt. Seal sees küüritakse.“

Ta osutas magadistoa teisele uksele ja Arnd kuulis imestades sõna.

„Ha,“ ütles ta, „ma ei leia ise oma ma-jas enam õiget teed — kuhu see uks siit õieti viib?“

Pead raputades astus ta lähema toa lävele.

„Ah nii! Sa oled teise koja lasknud ühendustoaks ümber ehitada,“ hüüdis ta elava huviga. „Ja kui õnnelikult ja osa-vasti on see stundinud! Sul ou tõesti kunst-niku silmad ja ka kunstliselt koolitatud käed. See tuba on peagu ilusaim kogu majas.“

Kaunis suurel nurgatoal oli klaasuks ühel ja lai aken teisel küljel. Suur gaa-sikamin levitas mõnusat sooja, ja ilusad,

lillasametiga kaetud mööblid seisid heleda põhjaga persiavaibal, mis kattis kogu põ-randat. Vaheseinal seisid kaks portreed, meistikäe maalitud, ja Arndi pilk kiindus kohe neisse.

„Sinu vanemad, Kora?“ küsis ta.

Kora noogutas vaikides.

Ta nägi mingisuguse vürstikoja kullaga-tikitud gaalakuube ja laia ordenipaela, mida mees pildil kandis.

„Mis on sinu isa?“ küsis ta.

„Viimati hulk aastaid riigiminister B-s.“

Oleks olnud nüüd paras aeg küsida, mispärast ta, sellisest hiilgavast perekon-nast pärituna ja nii ilus, oli hakanud tema korrespondendiks, aga ta ei tahtnud ha-kata tema minevikku uurima, mis oli talle ka tähtsuseta. Ta pööras oma tähelepanu naise pildile.

„Ilus proua,“ ütles ta, vaatas siis Korale ja lisas: „Sina oled temale väga sarnane, kuid temast ilusam.“

Noor proua raputas pead.

„Ei!“ ütles ta pildi ette astudes ja sel-lele vaadates. „Ei! Isegi L, kes oli meie parim portreemaal, ei osanud seda veet-levust väljendada, mis minu emast voolas. Tema oli nii õnneliku ja päikesepaistelise iseloomuga, keskpunktiks igas ringkonnas, kuhu ta astus, ja meie maja päike. Minu vanemate abielu oli õnnelikuim, mis võib olla.“

Arnd silmitses teda vaikides. Siis astus temale mõne sammu lähemale.

„Kora,“ ütles ta paludes. „Kas ei tahaks me kõik olnud unustada ja enestele mõnel teisel alusel kui seni sama õnneliku abielu luua?“

Pehme ilme, mis veel praegu noore proua nägu oli seletanud, taganes tarretu kül-muse eest.

„Ei!“ ütles ta kindlasti. „Sellise katse vastu protesteerin ma tingimata. Meie abi-elu vastas, nimelt esimestel kuudel, täiesti minu soovidele. Ma loodan ikka, et sa ta-dasi jõuad oma tolleaegsele arusaamisele, mis mulle rohkem sobis kui sinu praegune ülalpidu, sest et ta oli ausam.“

Veri tõusis Arndile näkku, aga ta valit-ses ennast.

„Kora,“ ütles ta soojalt. „Sinule üksi luban ma teistest õiguse minuga sel toonil kõnelda, mida ma kelleltki teiselt ei jõuaks

kannatada. Ma olen raskesti eksinud sinu vastu, aga mispärast ei taha sa minu kahetsust ja soovi sind lepitada mitte pidada ausaks?!"

Kora vaatas talle kindlasti silma.

"Sina oled hea äriees!" ütles ta. "Nimelt seda sinu iseloomukülge austan ma, sest et ta sulle pakub kummalise sihikindluse, — kõik, mis sa teed, sünnib jahedalt kaalutud ärihuvides. Aga just sellepärast ei vasta see sinu autundele, et sa oma tundeid petad ainult selleks, et seda arvad oma otstarbe saavutamiseks vaja olevat."

Arnd oli taganenud ja silmitses teda uskmatu jahmatusega.

"Sa muutat solvavaks!" hüüdis ta.

"Ei. Tõde ei või sind solvata. Või tahad sa salata, et muudatus sinu olekus sel hetkel algas, mil kuulsid, et olen rikas?"

Ta peatus hetke, nähes, et Arnd vankus, nagu oleks ta temale näkku löönud, ja hoi-gades ennast toetas toolitoole. Aga kohe selle järele rääkis ta takistamata edasi, külma kindlusega, mis mõjus sõnadest hävitavamana.

"Mul on nüüd võimalus sulle ütelda, et ma sinult ei nõua mingisugust tundelist katset mind heastujus hoida, et sinu katsed mind ennem vastupidiselt mõjutavad. Sina ei tarvitse end sundida mulle häid sõnu üt- lema, mis sinu loomule ei vasta, ainult sel- leks, et minu raha sinu vabrikusse jääks. Minu varandus langeb kord Dieterile, mis- pärast õige ou, kui sellest juba nüüd üht osa tarvitatakse ettevõttes, mis kord temale kuulub. Mina — "

Ta ei võinud enam edasi rääkida.

Mees oli sirgunud.

"Küllalt!" ütles ta käskivalt, aga nägi hirmus välja — kahvatu ja kustunud sil- madega.

"Võta seda parimaks tõendiseks, kui väga sa oma oletustes eksid, et ma need kuulma- tud süüdistused üldse ära kuulasin. Edas- pidi ei pea sul enam põhjust olema mind haavata. Iial enam ei taha ma sind oma tundeavaldustega tülitada."

Pilku temale heitmata lahkus ta toast.

Kora pea vajus norgu. Asi oli olnud küllalt piinlik.

"Jumalale tänu, et see on nüüd mööda! See pidi kord nii olema!" pomises ta.

17.

Sest tunnist saadik omas elu Sydovi ma- jas jälle täiesti esimeste kuude ilme. Maja- härra mattis enda täiesti töö alla ja ilmus vaid lõunaks ühes palgalistega lauda. Tee-

tundidele tuli ta väga harva ja hoidus, kus vähegi võimalik, oma noore prouaga rääki- mast.

Päeval pärast toda õnnetut rääkimist oli Schröder prouale teatanud, et pool sellest summast, mis ta firmale „laenanud“, panka jälle tema arvele on kantud.

"Teise poole tasume lähemal veerandaas- tal, armuline proua. Me võime seda, sest teie raha on meile toonud õnne. Oleme saavutanud suurepäraseid tulemusi."

Kora võttis selle teate vastu võpatusega, kuid vastuvaidluset. Ta ei katsunud oma meest lepitada. Arnd oli talle tüdrukul ütelda lasknud, et ta soovivat igal pärast- lõunal ühe tunni veeta Dieteri juures. Sel ajal jättis Kora lapse täiesti tema hoolde. Enamasti lahkus ta siis kodust asi ajama või külaskäike tegema. Nõnda möödus pi- kem aeg, mil Kora Wehrstadi seltskonnas ikka rohkem kodunes. Ta kuulis aga ka oma mehe kohta ja eriti tema ärilise osa- vuse kohta palju kiitust, sest Arndi ette- võtte arenes jõudsalt ja omas juba laialdase tutvuse, kuigi seal ka teisi tööstusettevõ- teid leidis. Neidki näitas Sydovi vabriku hea tulemus tiivustavat.

Kevadel kuulis Kora, et Wehrstadt taht- vat korraldada tööstusnäituse, et laiemad ringkonnad tema vabrikutega ja nende too- dete headusega saaks tutvuda. Ja Sydovit nimetati üldiselt selle näitusemõtte algata- jana. Ta pühendas enda siis ka kõigest jõust sellele ülesandele ja tal õnnestus mõ- ne nädalaga kõik korda seada.

Umbes nädal enne näituse avamist ju- tustasid Kruse ja maanõunik Kora elutoas vaimustusega arengust, mida näitus ilmutas. Nad olid seal käinud ja ei jõudnud küllalt kiita seda geniaalset viisi, millega Sydov kõik oli korraldanud ja teostanud.

Oldi veel teda kiitmas, kui ta ise tuli. Tema tõrjus kõik vaimustuse naerdes tagasi ja jutustas naljakal toonil neist raskustest, mis tal olid olnud võita, et ka kõik väik- semad tööstused näitusest osa võtaksid.

Maanõunik ja ta proua, Kruse-paar ja Schröder võtsid jutlemisest elavalt osa. Ei paistnud silma, et Kora ainult kuulas. Kui ta aga Kruse küsimusele vastas, et ta näi- tusest veel midagi ei tea, pööras Sydov tema poole ja ütles aupaklikult:

"Tahaksin sind paluda osa võtta näituse avamispidustustest, mis saavad olema suu- red."

"Muidugi — meelsasti!" vastas Kora elavalt ja hakkas mõlema daamiga näituse tulemustest vestma.

Ülejärgmisel hommikul istus ta einelauas ja luges selle juures ajalehte, milles seisis pikem artikkel näituse avamisest, kui äkki ehmatas ja kahvatul näol ajalehe laskis maha kukkuda.

„Ei, ei! Seda mitte!“ sosistas ta hirmunult.

Kui Sydov tund hiljem oma eine oli lõpetanud, astus proua ta söögituppa. Võõrastades tõusis mees ja vastas naise teretusele jahedalt. Talle paistis, nagu peituks temale muidu täiesti tundmata võõras kindlusetus Kora näol ja ka hääles, kui ta hakkas rääkima.

„Tulen sulle ütlema, et ma ei tahaks näituse avamispidustustest osa võtta!“ ütles tulija.

Arnd imestas; kuri sädelus lõi talle silmadesse.

„Ja mis põhjusel see keeldumine pärast rõõmuga antud lubadust?“ küsis ta.

Kora vaatas talle paludes näkku.

„Jäta need põhjused küsimata — ma lihtsalt ei või.“

„Kahetsen!“ ütles Arnd jääkülmalts. „Mina soovin sel puhul sinu osavõttu ja sa võtad sellest osa!“

„Arnd!“ Kora tõstis paludes käed. „Ega sa mind ometi ei taha sundida?“

„Ometi!“ oli käre vastus. „Sa ei ole seni tujusid näidanud ja ma ei luba neid sulle ka nüüd.“

Kora paluva pilgu all tõusis veri Arndi laubale.

„Oli kord aeg, mil sa minu oleksid võinud selle pilguga sõnakuulelikuks teha,“ ütles Arnd lõikavalt. „Mängida ei lase ma enesega aga sinulgi. Sa oled terve ja sul ei ole põhjust pidust eemalejäämiseks. Ei oleks ka mõtet mõne petetud peavalu või mingisuguse teise naiseliku malekäigu abil oma tahet katsuda läbi suruda — need abinõud mind ei mõjuta. Ootan, et oled neljapäeval kell kümme hommikul soodsas toaletis mind ootamas.“

Ta võttis toolilt kübara ja piitsa ning väljus.

Oimetult hiilis Kora oma tuppa ja hakkas nutma. Esimest korda tundis ta enda üle võõrast, paendumatut tahet.

Näituse avapäeval seisis ta määratud ajal oma elutoas valmilt, kui Arnd tuppa astus. Tulija kandis juba mantlit frakil ja kübarat käes. Ta pilk embutas säramalüües ilusat naist. Koral oli seljas väga kallise kostüüm toorest, raskete kuldtkandustega ehitud siidist; vaevalt oli ta ku-

nagi nii ilusana paistnud, kuigi ta oli kahvatum kui muidu harilikult.

Arnd ulatas talle kimbu sinilillekesi, mis ta kaasa toonud.

„Ma tänan sind, Kora. Sa näed nii ilus välja, et kardan oma näitusele vähem tähelepanu, sest et üldine tähelepanu vaid sinule pöördub.“

Mehe lahke toon julgustas Korat veel Kord.

„Arnd!“ ütles ta paludes. „Jäta mu koju. Ma palun seda sinult südamest.“

„Ei!“ vastas Arnd vihase valjusega. „Peana sulle tõesti meelde tuletama, et sinu tingimata kohus on sellistel juhtudel minu kõrval seista?“

„Sa ei tea, mis minult nõuad!“ kogeles Kora värisevail huulil ja paar pisarat langetas sinilillekimbule ta käes.

Arnd ei olnud teda veel nutmas näinud; et ta selle pärast nuttis, ärritas teda veel enam ja tegi ta üsna kangekaelseks.

„Ma ei ole ometi sedavõrd väikekodanlane, et ma täiesti ei taipaks tundeid, mis paruness Amelangi takistavad ennast esimest korda avalikult näitamast lihtkodanlise Sydovi kõrval!“ ütles ta lõikava teravusega. „Aga kuna sa kord juba oled teinud selle arusaamatu runaluse ja minuga abiellusid, siis nõuan täna oma õigust! Kas tohin paluda?“

Ja Kora võttis ta käevangust kinni ning järgnes temale tõlla juurde vaikides.

18.

Tund hiljem astus maakese pärisprints, kes oli tahtnud Wehrstadi tööstusnäitust isiklikult avada, halli, kuhu kõik pidulikust aktusest osavõtjad olid kogunud. Sydov kui näituse juht sammus tema kõrval, maanõunik, pürjermeister ja printsi adjutant järgnesid.

Kora hoidus kõnepuldi kõrval daamidegrupi taha. Süngel silmil vaatas ta meestele, kes ruumi külg külje kõrval läbistasid.

Prints oli Sydovist peajao lühem. Tema liiklev, pisut paksusse kalduv keha, mis kandis majorimundrit, ei sobinud ta saatja sirgele spordistkarastatud kehale. Printsi ümmargusel punapõselisel näol, mil ette-tükkiv lõugja ilmetud heledad silmad, lehvits lahke, maskitaoline naeratus, kuna ta igale poole kummardas.

Prints astus poodiumile, nii pea kui koor oli laulnud koraali. Tema hääled kõneles vaimustatud sõnu näitusest ja tunnistas ta piduliku paatosega avatuks. Tema järele kõ-

nelesid maanõunik ja pürjermeister, lõpuks Sydov, kes väheste sõnadega seletas näituse otsarvet ja sihti ning siis laskis elada maavürsti ja pärisprintsini kui näituse protektorit. Koorilaul lõpetas peo. Pärissprints, jälle Sydovi kõrval, sammus kutsutud külalistest mööda ja laskis end esitella.

Ta oli praegu esimesena teretanud maanõuniku prouat, temaga vahetanud harilikud ei midagi ütlevad sõnakõlkusid, siis aga käis ta kehast daame silmitsedes äkki läbi tugev nõks. Lähemal hetkel oli ta esimestest ridadest nii tormilikult läbi tunginud, et daamid ehmudes taganesid, ja seisis Kora ees.

„Paruness Amelang — paruness Kora, — siit viimaks leian ma teie?!“ hüüdis ta, hingetu rõõmust, meeletu üllatusest.

Ümberseisjad, ka Sydov, seisid tarretult. Kora kummardus sügavalt, nii kindlasti, nagu seda võib teha vaid aastapikkuse harjumuse järele.

Kindla häälega ütles ta:

„Kõrgus on väga armuline, — aga ma pean paluma teatavaks võtta, et mul nüüd on teine nimi: olen abielus!“

Prints taganas. Kaotas nii oma keha hoiu, et adjutant tema juurde kargas ja parajasti veel ta kiivri suutis kinni haarata, sest et see printsini käest lahti kukkus.

Sydov, kes seda stseeni kõrvalt uskumatu, vihase ehmuga vaatas, nägi, et Kora üllatunud printsini eriti karmi pilguga vaatles ja et printsini nagu sel hetkel väga kahvatu oli. Temal endal olid kõik meeled mässamas seda üllatavat sündmust nähes, kuna ta piinarikka põnevusega jälgis mõlema kokkusaanu ülalpidu.

Prints kordas raskel keelel noore proua viimaseid sõnu.

„Abielus? — Jah, — siis ma muidugi taipan, miks teie olite leidmatu!“

Adjutant kõhatas teravasti ja see märguanne tuletas printsile ta ümbruse jälle meelde: lapsepõlvest saadik külgedreseeditud enesevalitsus naasus jälle.

„See ootamata jällenägemine ja siis veel

„Tõke“

H. Thiele. Meinerzhagen spordiülesvõtte Voigtländer-rullfilm-kaameraga.

üllatav teade õigustavad vist küll suurimat hämmastust,“ ütles ta ennast jälle rahule sundides. „Vististi andestate oma lapsepõlisele mänguseltsilisele ja noorussõbrale küsimuse, paruness, kas olete nüüdseis oludes õnnelik?“

Kora naeratas; selles peitus tilgake pilget.

„Täiesti õnnelik, kõrgus. Mul on mees, kes kõik mu soovid täidab, kena poisu ja kohusering, mis mind kõigiti rahuldab!“

„Peab seda uskuma!“ ütles prints Korat üksisilmil vaadeldes. „Teie olete ju ilusamaks sirgunud, ehkki ma seda võimalikuks ei arvanud.“ Ta kogus ennast enam. „Ja — kes on see kadestamiseväärne, kelle nime te nüüd kannate?“

Kora viipas Sydovi oma juurde.

„Mul on au teie kõrgusele esitella oma meest, vabrikuomanik Arnd Sydovit!“

Sydov oli täis keevat viha. Võrratu armukade viha mõllas temas nende kahe vastu, kelle suhted üksteise vastu talle olid tumedad, — kuid printsini poolt võimaldasid vaid üht seletust. Kui ta aga teise kahvatule näole vaatas, nähes valu selle kustunud silmades, siis valdas teda ometi kaastundlik meeleliigutus selle vaesega, — teadis ta ise kõige paremini, mis Kora süda ütles.

Ta kummardas korrektselt, kuna prints teda nähtava ja mitte sugugi meeldiva üllatusega silmitses.

„Ha, — nii siis härra Sydov! Olen teid

kui näituse juhti tundma õppinud. Noh, — on huvitav kohata õnne lemmikuid!

Ta pilk lehvits üle noore paari, kes üks-teisega harmoneerisid. Raske ohe kergitas ta rinda.

„Lubage mul siin teile mu soojemad soovid teie eluõnneks väljendada, armuline proua. Jäägu teile tundmatuks kõik pettumused, mille all teised nii raskesti kannatavad! Teile aga, härra Sydov, ei ole vaja õnne soovida; see on teile nii kui nii sel määral osaks saanud, et see võiks isegi jumalates kadedust äratada. Loodetavasti olete selles vähemalt teadlik?“

Arnd vaatas väliselt rahulikuna printsit tui-kavale näole, teades, et see praegu oli läbi teinud oma hellitatud elus raskeima tunni:

„Kõrgus olgu kindel, et ma lugupidada oskan õnnest, mis saatus minule on lasknud osaks saada,“ vastas ta tõsiselt.

Prints pöördus jälle Kora poole:

„Nii jääb mul üie ainult teist lahkuda, armuline proua. Kas tohin suurhertsoginna-le üle anda tema kasutütre tervitused?“

Soe puna värvis Kora ilusat nägu,

„Palun kõrgust tema kuninglikule kõrgusele üle anda minu muutmatud tütrelikud armastuse ja lugupidamise tunded,“ ütles ta liigutatult.

Prints oli võtnud ta käe. Nüüd lükkas ta kinda tagasi ja suudles noore proua kätt.

Arnd nägi, et abitu vastikuse ilme sel hetkel Kora näost üle lendas. Prints ajas end punetavail palgeil jälle sirgeks.

„Siis nägemiseni!“ ütles ta veel kord Korale kurba pilku heites. Siis algas ta ringkäiku näitusel.

19.

Peagu kaks tundi oli möödunud, kui Sydov oma proua jälle võis tõlla juurde saata, — kaks rasket tundi, sest näituse vaatamisele oli järgnenud eine, millest prints küll osa ei võtnud, sest et teda mingisugune tungiv asi pealinna tagasi kutsus.

Abielupaar Sydov aga, kes täna enam kui iial enne huvi keskuseks oli, oli pidanud einest osa võtma. Arndil oli seal palju võimalust imetleda oma abikaasa ülalpidu, kui talle igalt poolt esitati uudishimulikke küsimusi. Isegi kahe kohaliku ajalehe toimetajale pidi ta rahulikult vastust ja seletust andma.

Tema ise ei olnud Koraga mõnagi vahe-tanud ja vaikis ka koju sõites. Aga Kora tundis teda nüüd juba sedavõrd, et teadis, milline ärevus ja rahutus Arndi näilise rahu

taga peitus. Ta tarvitses silmitseda vaid ta kätt, mis, valge kinnas peos, troskavaibal seisis — ja teadis täpselt, milline torm ta rinnas mässas.

Koju jõudes aitas ta oma proua troskast välja ja, avades elutoa ust, ütles:

„Viie minuti pärast palun ma sinuga sinu toas rääkida!“

„Ootan sind!“ vastas Kora tõsiselt.

Arnd läks oma magadistuppa, viskas kübara ja palitu käest, lõi käed näo ette ja vajus lähemale toolile. Mis temale tänane ennelõuna toonud, oli olnud isegi tema närvidele liig! Ja kui ta siis jälle peegli ees seisis ja oma sasitud juukseid silitas, tunnistas ta endale, et raskeim osa tal alles ees seisis.

Siis läks ta Kora tuppa.

Kora seisis oma toas akna all. Temagi oli vaid kübara peast ja jaki seljast võtnud, aga oma ilusa näo pööras ta tema poole vaikselt, tõsise ilmega, ühtlasi osutades toolile oma lähedal.

„Täna väga! — Kui lubad, kuulan oodatavat seletust parem seistes. Ma ei ole küllalt filosoof, et võiksin sellejuures mugavas tugitoolis istuda,“ ütles Arnd kasvava ärritusega.

Noor proua nõjatus kergesti kirjutuslauale, Arnd jäi tema ette seisma, käed tugitooli kõrgel toel. Tekkis lühike vaikus. Siis algas Kora poolvaljult:

„Ma olin pärast oma isa surma ligi kolm aastat kojadaamiks suurhertsoginna Elisabethi juures, kes minu emale pärast üheskoos saadud kasvatust õelikult lähedal seisis ja oma armastuse pärast minu ema surma minule üle kandis. Nii vähe kui ma kojaeluks sobin, oleksin seda ometi selle hea proua pärast kauemini talunud, kui mitte päriv prints jõledas kires minusse ei oleks armunud. Meie tundsime üksteist juba lastena meie emade sagadastest külastustest, aga iial ei tulnud mul meelde Friedrichis rohkem kui mänguseltsilist näha. Mulle on veel praegugi arusaamata, miks ta minusse armus, sest tal oli suur valik sõbralikkude kodade vürstitätarde hulgast. Paraku ei võinud ma aga tema armastust varsti enam tähelepanuta jätta ja kõik minu katsed, temale meie vahekorra meeletust selgeks teha, olid asjatud; vastuoksa: paistis, nagu oleks minu vastupanu teda alles õieti erutanud.

Sina ei tunne teda. Tema on piiratud mõistusega, sisemise au tundeta ja täis kirjeldamatut kangekaelsust, selle juures vägi-valdne ja valitsemisevõimetu kui laps. Suurhertsoginna, kes loomulikult märkas, kuidas

meiega lugu oli, kõneles temaga korduvalt; nad saatsid ta reisile ja katsusid iga abinõuga teda ta kirest loovutada, kuid võimatu oli ta hullusega võidelda.

Minule oli see aeg tõsine kannatuseaeg. Õieti olin tema eest alati põgenemas. Kui ta aga tarvitas võimalusi, kus ma kojaetiketi pärast ei võinud puududa, et ikka jälle minule tormi joosta, siis tundsin ma see juures hirmsat piina.

Suurhertsoginna kaitstes mind nii palju kui võis; ka suurhertsog ei olnud kitsi hoiatuste ja keeldudega; — nad ju nägid, et ma teda iial ei julgustanud, ja olid küllalt nii õiglased, et mind vastutavaks ei ei teinud, kui asi ikka hullemaks läks. Friedrich oli lõpuks pooleldi hull, — ja kui ta värbimine omas kuju, mida võimatu taluda, siis otsustasin kojast lahkuda.“

Noor proua vaikus hetke ja vaatas kartlikult Sydovile. See oli tooli lahti lasknud ja võttis Kora varju, mis laual oli, ning silmitses selle varre elfenbeini ilustust.

„Palun, edasi!“ ütles ta kaetud häälega. „Siiamaani on asi mulle kaunis selge. Keegi ei või prints Friedrichi seisukorda paremini mõista kui mina.“

„Ühel õhtul olin kitsas ringis, mida suurhertsoginna väga armastab, laulnud. Lõpetades laulu kohtasin ma printsi pilku ja ehmusin tundes, et ta asja nüüd äärmusse ajab.“

Ma läksin suurhertsoginna juurde ja palusin teda veel samal õhtul teatada minu kavatsust, et ma soovin kojast õpereisile minna. Tema täitis mu soovi ja ma lahkusin peo lõpul kojaseitskonnast, et minu kavatsuse tõelisuses ei tekiks kahtlust.

Prints oli kadunud.

Jõudes oma tupp, saatsin ma toatüdruku oma kohvrit tooma; tahtsin öösel pakkida ja järgmisel päeval reisida, et võimatu seisukord sel kombel ometi juba lõpeks. Tahtes juukseid vallandada, oli mul tunne, nagu silmitsetaks mind. Vaatasin taha — juba seisis prints minu taga ja võttis minu ümber kinni. Ta oli minu tupp hiilinud juba enne mind. Meeletult kippus ta mu kallale ja ma pidin õudset võitlust võitlema, et temast lahti saada. Ainult mu spordistkarastatud jõud võimaldasid mul temast võidu saada enne kui toatüdruk tagasi jõuaks!“

Ta peitis oma näo värisedes kättesse.

Sydov viskas varju murtud varrega käest

„Ja seda koera, alatur kaabakat ma veel kahetsesin!“ kiristas ta oma ette.

„Sest võitlusest saadik tunnen ma otse

haiglist võikust igasuguse puudutuse eest,“ jatkas noor proua vaevaga.

„Imestasin vaid, et ma täna ei minestanud, kui ta oma armsal viisil suudles minu kätt.“

Ta näitas oma paremat kätt, mille valgel nahal veel selgesti olid näha printsi hammasjäljed.

Sydov silmitses neid süngelt.

„Selline elajas!“ hoigas ta. „Oleksin ma seda aimanud — ma oleksin ta kaelaluu murdnud!“

Kora jatkas lendaval hingel:

„Ta oli, minu lahkumist kuuldes, tõesti pea kaotanud ja oma rumaluses uskunud mind vägivaldselt võita. Kui minu toatüdruk mulle appi tuli, tormasin ma toast välja — suurhertsoginna juurde, kes minu siis, ehmunult ja väga vihasena oma pojale, õsksiks enda juurde jättis. Järgmisel hommikul reisisin ma vara teele, ainult kõige vajalisemaid asju kaasa võttes, et mitte enam printsi kohata. Minu muu kraam saadeti mulle järele mu väiksesse mõisasse, mis ma oman Taunuses.“

Ma olin lohutamatus helevuses. Vahetpidamata vastupanu printsi värbimisele oli minu juba enne teinud närviliseks, tema rünnak oli mu närvidele andnud viimase hoobi. Ma teadsin, et ta kõik rattad minu leidmiseks käima paneb ja tema detektiivid on vististi kõiges maailmas mind otsinud, nagu ta seda tänagi tähendas. Välismaale minna ma ei tahtnud; olin isa seltsis varem kõikjal käinud, kus ilus on, ja kartsin nüüd mälestusi.

Kõige pealt tundsin kaja järele tõsist igatsust tõsise töö järele. Nõnda sattusin mõttele korrespondendina õnne katsuda. Stenograafia olin juba plikana kätte õppinud, et isa reisil saaksin aidata. Sellepärast läksin Berliini ja käisin ühes kaubanduskoolis, kus õppisin osavust bürootööde tarvis. Parajasti kui see ülesanne mul peaaegu valmis sai, tuli koolil Schröderi palve naiskorrespondendi suhtes. See oli mulle nagu saatuse näpunäide, sest printsi agendid võisid mind igalt poolt mujalt enam leida kui ise omalt maalt. Muu on sul endal teada!“

„Ha!“ ütles Sydov, kes tähelepanelikult oli kuulanud, sügavasti hinge tõmmates. „Seega leidsin siis ka mõistatuse lahenduse, mis mulle küllalt on valmistanud unetuid öid: sa abiellusid minuga selleks, et nimevahetusega sinu jälgi ei leitaks!“

Kora punastas veidi ja raputas talle silma vaadates pead. (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Kirjakatked.

Don Juanile: Sa armastad naisi vaid näiliselt. Kes neid tõsiselt armastab, jääb ainsale truuks, kõigi teiste pärast. Ometi on sul kõrge kurss. See tähendab: palju on naisi, kes ei tahagi tõsiselt armastust.

Koolidirektorile: Kuulge, kuulge, kandi juhid: Ei teie võida maailma muidu, kui teie vanadustarkusele seltsiks ei hakka ka noorusetarkus.

Ilmakodanikule: Internatsionaalseks tähtsamas mõttes võib saada vaid see, kes rahvusliselt on jõudnud täiusele.

Inimvaenlasele: kõigi inimestega vaenus olla tähendab vaenus olla ka enesega; kõik teised vead on vaid oma nõrkuse ja vigade saadus.

Inimõiguste eesti võitlejale: Inimsoo lunastus? Kui igaüks jälle leiaks iseenda, siis oleks lunastus käes.

Teadlasele: Kõik teadmine on ebamäärane, kõige aimamine aga võimalikult väga kindel.

Ajaloolasele: Kirjelda minevikku nõnda, nagu oleks see selgemaks, selgemaks muutunud olevik.

Austajale Ei ole mõtet luuletajat isiklikult tundma õppida. Kui oled joonud head vein, miks jooksed sa siis veel vaati vaatama?

Kord oli . . .

Kord leidis . . . trammis viisakas härra, kes ühele vanemale daamile töustes platsi andis.

Kord elas . . . direktor, kes jutulesoojija viibimata jutule võttis.

Kord elas . . . noormees, kes vähemagi soovijat ja suhteta oma enese oskuse ja talendi tagajärjel sai koha.

Kord oli kuski . . . ametikoht, kus asi viibimata ära õitendati ja palujat enam mujale ei juhutatud.

Kord nähti . . . inimesesalka, kes veerandtundi elavalt mõtteid vahetas, aga — poliitikat ei puudutandud.

Kord oli kusagil . . . maja, mille seinad mitte läbi ei kostnud ja kus seepärast oli mugav elada.

Kord oli . . . laenuraamatukogu, kus soovitud raamat nõudmise peale kohe kätte anti.

Kord oli . . . ajaleht, mis ei tahtnud olla kõmuleht ja kahilase kõmusõnune tagasi lükkas.

Kord oli ja on vist praegugi ajaleht, mis oma lugejaid ainult — kõmulestadega toidab.

„Kas usute unelmaid?“

„Ei enam.“

„Ja miks mitte?“

„Sest ei ma oma unelmaga abiellusin.“

Mispärast.

Räägitakse vere ringjooksust.

„Kui ma pea peal seisan,“ küsib õpetaja, „kas jookseb mul siis kõik veri pähe?“

„Jah, härra õpetaja,“ vastas Kalju ruttu.

„Nii. Aga miks ei jookse siis kõik veri mu jalgadesse, kui ma nagu harilik jalgel seisan?“

„Sellepärast, et jalad ei ole õõnsad!“ ütles Kalju.

Millal saab kirjanik kuulsaks.

Feischneri juures käivad ju ka kirjanikud. Ete-
kandja Helmi murrab nende suhtes pead ja küsib
kord Loipmannilt:

„Olen mitu korda mõelnud, kui ühele kirjanikule
enam midagi meelde ei tule, mis saab temast siis?“
Laipman mõtleb pisut ja vastab siis veenvalt:
„Siis saab ta kuulsaks!“

„Palun, kutsuge ometi oma koer ära! Tunnen juba,
kuldas mul üks karp jalga mõõda üles ronib.“

„Tuks, tule siia! — sel härral on kirbud!“

Direktor pangas: „Kui mind siin, pole, Magun,
olete kogu pangas kõige laisem mees!“

Erakonnaliider on nina täis võtnud ja tuigub üle
turuplatsi.

Elektrilambi alla jääb ta seisma ja koputab.

„Halloo!“ hüüab ta üles.

„Mis te siin koputate? Siin ju keegi ei ela!“ ütles
lähedal seisev õvvaht.

„Kuidas nii? Üleval on ju tuli!“

Poliitilisi pisteid.

Teatatakse, et Buckinghamshires Inglismaal välja-
kaevamistel on maa seest leitud enam kui tuhat aastat
vanu sõjatapreid. — Arvatavasti peefi seal kord
väävähenduse konverentsi. —

Kõik, mis meie inimesed soovivad, on, et mõne
krooni eest saaks kõik osta, mis maailmas müüa on,
väljaarvatud asjad, mis ta ise tahab müügile lasta. —

Probleemid — igal pool, kõigil meil: probleemid
ja probleemid — ja kes neid oskaks lahendada, ei
kuski! —

Poliitika: Õng selgesse vette heita ja sogases vees
kalu püüda. —

Meil poleks poliitikameeste tublidusest aimugi, kui
nad seda meile ise ei ütleks. —

Mõtteid.

Tuld ei saa ära põletada.

Surm on iseenesest lahkumine.

Veider maailm, milles iga idealisti arvatakse lolliks
ja tõsiselt kahetsetakse.

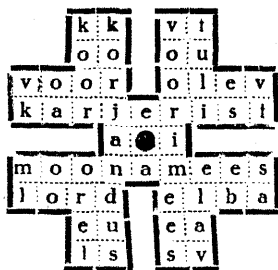
Idealism reatakse meie ajal ühele asmele rumalu-
sega. Lohutuge, armsad kaasaegsed, rumalate arve
väheneb ju alatasa; intelligents, eesti keeli: ärvsim
areneb iga päevaga ikka enam ja enam.

Teie, „ilma targad“, muigate iga optimisti üle.
„Tema näeb kõik roosilise prilli läbi? Te teate, nagu
oleksid sellised prillid väga odavad. Kuid nad on
enamikus väga kallid ostetud: kibeda võitluse läbi
südamega ja hingega.“

Pessimism on mingisugune ilmavaade? — Ta on
mingisugune vaimuhaigus!

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 7 (265).

Loosimisel langesid auhinnad järgmistele „Romaani“ lugejatele:

1. auhind — „Eesti Vabariigi loomispäevilt 1917—1925“ — **Ilse Devis**, Tallinn, Tina tän. 16—3.

2. auhind — J. Linnankoski „Laul tulipunases lilles“ — **E. Siimann**, V. Kalamaja 33, krt. 4.

„Romaani“ talitus.

Meie lugejatele.

Kaugelt suuremal määral kui eelmistel aastatel avaldame „Romaan'is“ avaliku elu tegelaste ja ka iga teise lugupeetud kodaniku pilte nende tähtsamate päevade, 50, 60, 70, sünnipäeva, hõbe- ja kuldpulmapäeva, surma jne. puhul

Esimeses järjekorras tahame tutvustada laiale rahvahulgale meie avaliku elu tegelasi. Ajalehtede, kõneluste jne. kaudu tunneme meie paljude riigi-, omavalitsuse, poliitika-, kooli-, majanduse- ja teiste avaliku elu tegelaste ja ka harilikkude lugupeetud kodanikkude nimesid. Heameelega tahaks vist igaüks meist näha isikut, kellele kuulub see tuntud-kuuldud nimi.

Algavast aastast hakkas ilmuma „Romaanis“ „Eesti avalikkude tegelaste kalender“ sünnipäeva järjekorras, mille koostanud H. Hajaspõld koguteose „Eesti avalikud tegelased“ põhjal, koos piltidega. Pilte avaldame sellel määral, kuidas on meil võimalik olnud neid saada avaldamiseks.

Iga kuu algul ilmuvad numbris ilmuvad nende pildid, kelle sünnipäev on 1.—15. kuupäeva vahel, kuna kuu keskpaigas ilmuvad nende pildid, kes on sündinud 16.—31. kuupäeva vahel.

Palume meie lugejaid meid selles ettevõttes lahkesti toetada ja saata meile aegsasti avaldamiseks kõigi avaliku elu tegelaste pilte. Samuti palume saata meile ka teiste lugupeetud kodanikkude pilte nende tähtsamate päevade puhul ühes lühikeste elulooliste andmetega, mille eest ütleme juba ette kõigile parimat tänu.

„Romaani“ toimetus.

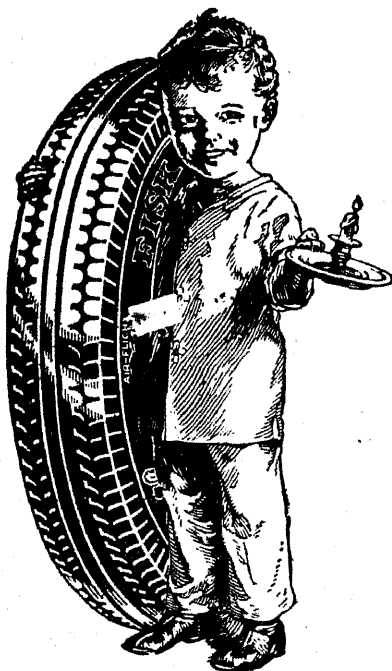
„Romaan“ on põnevam, kaunim ja tuumakam ajakiri Eestis.

FISK

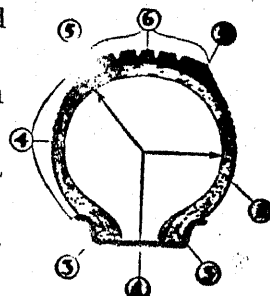
Air Flight (õhulsõidu)

põhimõttel ehitatud

**auto- ja mootorratta kummid omavad 7 eri-
parimust:**

- 1) Avaram õhukoobas, kui ühelgi teisel auto-kummil;
- 2) Ühtlane ning elastne All-Cord kude;
- 3) Mitme kimbu traatidega kõvendatud kummi-serv;
- 4) Suurendatud küljepind võimaldab pehme sõidu
- 5) Kummi jooksupind on põia laiune;
- 6) Libisemishädaohuta jooksupind;
- 7) Air-Flight kummide ta-sakaalustatud ehitusviis.

Peaesindaja :

O/Ü. TILGA & Co.

Tallinn, Vene tän. nr. 13.

Telefon 437-18

**Time To Re-tire
GET A FISK!**

TRADE MARK REG. U.S. PAT. OFF.

Müüjad:

TARTUS: A.-S. Jaan Maim, Poe tän. 9, telef. 4-71.

NARVAS: N. Mägi, Peetri plats, telef. 1-06.

JÕHVIS: Aleks. Schmidt, telef. 6.

RAKVERES: Paul Falk, Adamsoni tän. 6, telef. 3-03.

VALGAS: Vilh. Trauss, Kesk tän. 11, telef. 1-63.

TÕRVAS: Joh. Sillak, Valga tän. 1, telef. 61.

VÕRUS: Paul Laamann, Jüri tän. 5, telef. 54.

PÄRNUS: Karl Viks, Kuninga tän. 36, telef. 5-49.